

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 5 май 2022 г.
(OR. en)

Междуинституционално досие:
2022/0073(NLE)

8327/22
ADD 2

LIMITE

COEST 326
WTO 68

БЕЛЕЖКА

От: Генералния секретариат на Съвета
До: Делегациите

Относно: Програма за асоцииране между Европейския съюз и Грузия (2021 – 2027 г.)

2021—2027 г.

ПРОГРАМА ЗА АСОЦИИРАНЕ

МЕЖДУ

ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

И

ГРУЗИЯ

Съдържание

Увод

1. Принципи, инструменти и ресурси за изпълнение на Програмата за асоцииране
2. Приоритети на Програмата за асоцииране

А. Ключови приоритети за предприемане на действия

1. *В сферата на издръжливите, устойчиви и интегрирани икономики*
2. *В сферата на отговорните институции, върховенството на закона и сигурността*
3. *В сферата на екологичната и климатичната устойчивост*
4. *В сферата на устойчивата цифрова трансформация*
5. *В сферата на издръжливите, справедливи и приобщаващи общества*
6. *В сферата на общата външна политика и политика на сигурност*

Б. Краткосрочни и средносрочни приоритети на Програмата за асоцииране

1. *Демокрация, права на човека и добро управление*
2. *Външна политика и политика на сигурност*
3. *Правосъдие, свобода и сигурност*
4. *Търговия и свързани с търговията въпроси*
5. *Икономическо и секторно сътрудничество*
6. *Свързаност, енергетика, околна среда, действия в областта на климата и гражданска защита*
7. *Мобилност и контакти между хората*

УВОД

На 27 юни 2014 г. Европейският съюз, неговите държави членки и Грузия („страните“) подписаха амбициозно и новаторско споразумение за асоцииране (СА), включващо задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия (ЗВЗСТ). Споразумението съдържа задължителни, основани на правила разпоредби и предвижда засилено сътрудничество. ЗВЗСТ се прилага временно от 1 септември 2014 г. Споразумението за асоцииране започна да се прилага изцяло на 1 юли 2016 г., след като приключи процесът на ратифициране.

Последващите програми за асоцииране, договорени между ЕС и Грузия, подготвят и улесняват изпълнението на Споразумението за асоцииране. Приоритетите на Програмата за асоцииране допълват отговорностите на ЕС и Грузия да изпълняват изцяло разпоредбите на СА/ЗВЗСТ. Фактът, че Програмата за асоцииране е съсредоточена върху ограничен брой приоритети не засяга обхвата или мандата на съществуващия диалог в рамките на други приложими споразумения или в многостранната рамка на Източното партньорство. Програмата за асоцииране също така не предопределя изпълнението на ангажиментите, поети в СА/ЗВЗСТ от влизането му в сила и подкрепя принципа на динамичното сближаване.

Освен това безвизовото пътуване до държавите от Шенген¹ за грузинските граждани, притежаващи биометрични паспорти, което влезе в сила на 28 март 2017 г., спомогна за съществено увеличаване на мобилността и междуличностните контакти между двете страни в сигурна и добре управлявана среда. Ето защо актуализираната програма за асоцииране също така цели да гарантира, че условията за безвизово пътуване се изпълняват непрекъснато в съответствие с поетите ангажименти в рамките на процеса на либерализиране на визовия режим и с препоръките от редовните доклади, изготвяни от Комисията по механизма за суспендиране на безвизовия режим. Решаването на въпроси, свързани с миграцията, включително в областта на незаконната миграция, неоснователните молби за убежище, подавани от грузински граждани, както и предизвикателствата, свързани с общественения ред и сигурността, продължават да бъдат важен приоритет за сътрудничеството между ЕС и Грузия в контекста на либерализирането на визовия режим. Възможностите за улесняване на законната миграция могат да бъдат допълнително проучени.

С настоящия документ се актуализира и пренасочва Програмата за асоцииране за периода 2017—2020 г., и се определят нови приоритети за съвместна работа за постигане на целите за политическо асоцииране и икономическа интеграция, определени в Споразумението за асоцииране за периода 2021—2027 г. Прави се разлика между краткосрочни приоритети (които следва да бъдат изпълнени или по които следва да се постигне съществен напредък в рамките на 3—4 години) и средносрочни приоритети (които следва да бъдат изпълнени или по които следва да се постигне съществен напредък в рамките на 7 години). Съветът за асоцииране, подпомаган от Комитета за асоцииране и подкомитетите, създадени съгласно Споразумението за асоцииране, ще извършва надзор и наблюдение на прилагането и изпълнението на Споразумението за асоцииране и периодично ще прави преглед на функционирането на настоящото споразумение с оглед на неговите цели.

Настоящата програма за асоцииране ще се прилага от момента на нейното приемане до края на 2027 г. Програмата за асоцииране може да бъде изменяна или актуализирана по всяко време чрез споразумение в рамките на Съвета за асоцииране ЕС — Грузия.

ПРИНЦИПИ, ИНСТРУМЕНТИ И РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА АСОЦИИРАНЕ

Изпълнението на настоящата програма за асоцииране ще продължи да се ръководи от следните общи принципи:

- Действията, предприети чрез Програмата за асоцииране, следва да се осъществяват в пълно съответствие със СА/ЗВЗСТ, включително неговия преамбюл;
- Програмата за асоцииране следва да се изпълнява при пълно зачитане на принципите на прозрачност, отговорност и приобщаване;
- Програмата за асоцииране изисква ангажираност и от двете страни и диалог относно реформите, свързани с асоциирането;
- Програмата за асоцииране има за цел да постигне осезаеми и ясно определени резултати чрез постепенното осъществяване на практически мерки;
- Страните признават важността да съдействат за постигането на съгласуваните приоритети чрез подходящи и достатъчни политически, технически и финансови средства;

- Изпълнението на Програмата за асоцииране ще подлежи на наблюдение, годишно докладване, включително за цялостния напредък, и оценка. Ще се извършва преглед на постигнатия напредък, включително в рамките на институционалните структури, определени в Споразумението за асоцииране. Гражданското общество също ще бъде насърчавано да съсредоточи своите дейности за мониторинг върху Програмата за асоцииране.
- Европейският съюз ще подкрепя Грузия при изпълнението на целите и приоритетите, заложи в Програмата за асоцииране. За тази цел ЕС ще използва всички налични свои източници за подкрепа, както и експертен опит и съвети, най-добри практики и ноу-хау, обмен на информация, подкрепа за изграждането на капацитет, институционално укрепване и разработване на нови инструменти за подпомагане. ЕС изтъква, че неговата помощ е обвързана със съвместно и договорените строги условия, свързани с напредъка в областта на реформите. ЕС също така ще работи с други партньори, с цел да осигури координацията на подкрепата от други партньори на Грузия и да укрепи координирания подход на подкрепата от „Екип Европа“, която съчетава ресурси от ЕС, неговите държави членки и финансови институции. В подкрепа на изпълнението на Програмата за асоцииране могат да се използват и подходящите финансови инструменти на ЕС. Програмата за асоцииране обаче сама по себе си не представлява документ за финансово програмиране и не замества предприетите от страните дейности по програмиране или разработване.

Като се признава, че Програмата за асоцииране е основен инструмент за изпълнението на СА/ЗВЗСТ, определените в Програмата за асоцииране приоритети отразяват и дългосрочните цели на политиката, очертани в Съвместното съобщение „Политиката за Източното партньорство след 2020 г.: Повишаване на устойчивостта — Източно партньорство, което постига резултати в полза на всички“¹ и декларацията от срещата на върха на Източното партньорство², които ще формират основата на приоритетите на Източното партньорство за периода след 2020 г. Тези приоритети ще бъдат в основата на помощта на ЕС за Грузия, както е посочено в Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС) и съответните програмни документи след 2020 г. ЕС може да предоставя помощ и от други инструменти на ЕС. Всяка подкрепа ще се предоставя при пълно спазване на правилата и процедурите за прилагане, уреждащи външната помощ на ЕС. Подкрепата от ЕС ще отразява неговия подход, основан на обвързаност с условия и стимули, и ще зависи от изпълнението на договорените реформи.

ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА ЗА АСОЦИИРАНЕ

ЕС и Грузия считат прилагането на Споразумението за асоцииране и Програмата за асоцииране за ключов приоритет за укрепване и насърчаване на общите ценности и принципи, както е договорено между ЕС и Грузия. В Споразумението за асоцииране се предвижда ускоряване на политическото асоцииране и икономическата интеграция с Европейския съюз.

След подписването на Споразумението за асоцииране Грузия предприе действия и осъществи значителни реформи за неговото ефективно изпълнение. И двете страни отчитат постигнатия от Грузия напредък към по-задълбочено политическо асоцииране и икономическа интеграция с ЕС, както и предизвикателствата в области като общите основни ценности, върховенството на закона и съдебната реформа, и отново заявяват, че все още са необходими по-нататъшни действия за постигане на съществен и устойчив напредък, за да се даде възможност на гражданите да се възползват пълноценно от Споразумението за асоцииране между ЕС и Грузия.

Постигането на напредък в програмата за демокрация и върховенство на закона в Грузия чрез амбициозни политически, съдебни и антикорупционни реформи в рамките на широк и приобщаващ процес е от съществено значение за сътрудничеството между ЕС и Грузия през периода на настоящата програма за асоцииране.

---

¹ JOIN(2020) 7

² <https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2021/12/15/eastern-partnership-summit-joint-declaration/>

Ефективното прилагане на Споразумението за асоцииране и на предвидената в него задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия, което е свързано с по-широкия процес на регулаторно сближаване и съответните необходими реформи, допринася за създаването на условия за засилени икономически и търговски отношения с ЕС, водещи до по-нататъшна постепенна икономическа интеграция на Грузия във вътрешния пазар на Европейския съюз, както е предвидено в Споразумението за асоцииране.

ЕС изтъква отново решителната си подкрепа за суверенитета и териториалната цялост на Грузия в рамките на международно признатите ѝ граници, включително политиката си за непризнаване и ангажираност в Грузия, както и категоричния си ангажимент за подпомагане на мира, стабилността и разрешаването на конфликта в Грузия. Освен това ЕС признава значителния принос на Грузия към общата политика за сигурност и отбрана на ЕС, включително чрез участие в ръководени от ЕС операции по управлението на кризи. ЕС е готов да продължи сътрудничеството с Грузия по въпросите на сигурността с цел да изпълни стратегическите си приоритети в своето съседство.

Сътрудничеството между ЕС и Грузия, включително в рамките на Източното партньорство, също така има за цел да подкрепи постигането на редица цели на глобалната политика, включително Парижкото споразумение относно изменението на климата и изпълнението на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие и нейните 17 цели за устойчиво развитие, с които и двете страни са ангажирани. Сътрудничеството ще укрепи основания на правила международен ред и ще допринесе за изграждането на по-силна Европа в света.

Във връзка с това като приоритетни би трябвало да се разглеждат следните действия за реформи.

A. Ключови приоритети за предприемане на действия

1. В сферата на издръжливите, устойчиви и интегрирани икономики

1.1 Икономическо развитие, бизнес и инвестиционен климат

Страните ще си сътрудничат за насърчаване на икономическото развитие и икономическата интеграция между Грузия и ЕС в полза на грузинските граждани и тяхното благосъстояние. Това ще намали социално-икономическите и образователните неравенства и ще подобри условията на труд, като същевременно гарантира прогресивна декарбонизация и неутралност на икономиката по отношение на климата. Предвид обстоятелствата от решаващо значение ще бъде да се преодолеят социално-икономическите последици от пандемията от COVID-19, като същевременно се изгради краткосрочна и дългосрочна устойчивост. Това следва да доведе до усилия за гарантиране, че възстановяването след COVID-19 е екологосъобразно и че целите в областта на околната среда и климата са постигнати. Повишаването на закрилата на труда и насърчаването на достойния труд също ще бъдат от решаващо значение за устойчивото и справедливо възстановяване.

Подобряването на бизнес и инвестиционния климат, създаването на равни условия за всички предприемачи чрез върховенство на закона, правна сигурност и непрекъснати усилия за борба с корупцията ще бъдат в центъра на вниманието. Това ще включва също и по-нататъшното развитие на арбитража между предприятията и изпълнението на съдебни решения. Ще бъде важно да се осигури директно подпомагане за малките и средните предприятия (МСП) (наред с другото чрез прилагането на стратегията за МСП), да се насърчава предприемачеството (в т.ч. предприемачеството на жените и младежта), да се осигури достъп до финансиране и да се укрепят кооперациите в селските райони на Грузия. Изпълнението на новата стратегия за селското стопанство и развитието на селските райони на Грузия за периода 2021—2027 г. ще допринесе за разработването на ефективни вериги за създаване на стойност, ще подобри заетостта в селските райони и ще помогне на МСП да повишат конкурентоспособността си в избрани сектори с висока експортна стойност. По този начин ще се постигне допълнителна интернационализация на икономиката и интеграция във веригите за създаване на стойност на ЕС. Работата по присъединяването към единната зона за плащания в евро ще бъде ключова част от програмата за икономическо сътрудничество, тъй като предлага важен стимул за предприятията и осезаема полза за населението на Грузия. Изпълнението на политики за регионално развитие ще допринесе за по-балансирано териториално развитие, ще намали различията и ще създаде нови центрове на тежестта в допълнение към Тбилиси и Батуми.

Същевременно е важно да се продължи по успешния път на силно икономическо и фискално управление, за да се гарантира икономическа и финансова стабилност, както и с модернизацията на финансовия сектор, например чрез реформа на банковия сектор, насърчаване на капиталовите пазари и развитие на микрокредитирането.

Допълнителното сближаване на нормативните уредби със стандартите на ЕС ще бъде важно за постигането на напредък в цялостното изпълнение на ангажиментите в рамките на задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия, което е предпоставка за икономическата интеграция между Грузия и ЕС. Особено внимание ще бъде отделено на прилагането на техническите наредби, надзора на пазара, санитарните и фитосанитарните мерки, включително безопасността на храните и привеждането в съответствие с европейските стандарти. Прилагането на стратегическата рамка за митническо сътрудничество, защитата на правата върху интелектуалната собственост, както и цялостното прилагане на Закона за географските означения са от съществено значение за увеличаване на търговията.

Страните признават инициативата на тройката асоциирани партньори за засилване на сътрудничеството с ЕС и отбелязват засилената координация между тях по въпроси от общ интерес, свързани с прилагането на споразуменията за асоцииране и ЗВЗСТ, както и по сътрудничеството в рамките на Източното партньорство.

1.2 Укрепване на свързаността

Страните ще си сътрудничат за укрепване на (транспортната, енергийната и цифровата) свързаност между ЕС и Грузия, по-специално през Черно море.

В областта на транспорта те ще реализират взаимноизгодни стратегически проекти, включително в рамките на Източното партньорство, и постепенно ще завършат разширената индикативна мрежа TEN-T и ще насърчават мултимодалните транспортни решения. Те ще продължат по-нататъшното си сътрудничество по прилагането на достиженията на правото на ЕС във всички видове транспорт (авиационен, автомобилен, морски, железопътен) с цел подобряване на физическата свързаност, както и по свързаните с него стандарти и аспекти на регулиране и безопасност (по-специално пътната безопасност), като същевременно ще насърчават по-голямо съсредоточаване върху екологосъобразните транспортни решения.

От решаващо значение ще бъде изпълнението на ангажиментите, произтичащи от присъединяването на Грузия към Енергийната общност, по-специално чрез регулаторни реформи и инвестиции в енергийната сигурност и енергийната ефективност, укрепване и развитие на нови енергийни инфраструктурни мрежи и междусистемни връзки, както и подобряване на прозрачността и правилното функциониране на пазара на електроенергия и газ.

1.3 Образование и пригодност за заетост на младежта, научни изследвания и иновации

Страните ще работят заедно, за да инвестират в хората, особено в младежите, за подобряване на пригодността им за заетост, като същевременно осигурят достойни работни места и ефективна защита на труда. Грузия ще подобри постиженията в областта на образованието и научните изследвания чрез всеобхватна реформа в тази област, като се съсредоточи върху ефективността, равенството на достъпа и качеството на всички равнища на образование. Европейското училище за Източно партньорство в Грузия може да служи като модел за подражание за качествено образование в съответствие с международните стандарти.

Освен това ще бъде от решаващо значение да се гарантира, че образователната програма отговаря на нуждите на пазара на труда, за да се преодолее недостигът на умения и да се подобри съответствието между уменията и работните места. Един от приоритетите ще бъде подобряването на достъпа до пазара на труда, включително за жените и лицата в уязвимо положение. Същевременно политиката и услугите по заетостта ще бъдат допълнително подобрени.

Страните ще продължат да подкрепят изпълнението на политиките в областта на научните изследвания и иновациите (НИИ); ще се стремят да насърчават инвестирането в по-силни екосистеми за научни изследвания и иновации чрез реформи на политиките, като увеличават брутните разходи за НИИ; и ще поощряват преминаването към екологосъобразни и цифрови технологии чрез внедряване на стратегии за интелигентна специализация и трансфер на технологии в зависимост от случая.

2. В сферата на отговорните институции, върховенството на закона и сигурността

2.1 Върховенство на закона, реформа в областта на правосъдието и борба с корупцията

Страните ще работят заедно за отстояване на принципите на върховенство на закона с особено внимание към правосъдната система и независимостта на съдебната власт. Цялостното изпълнение на третата и четвъртата вълна на съдебната реформа е от решаващо значение за укрепване на независимостта и отчетността на съдебната власт, включително чрез укрепване на институционалната структура и практиките на Висшия съдебен съвет и други ключови съдебни институции, чрез повишаване на прозрачността и процесите на подбор и повишение въз основа на качествата в съответствие с препоръките на Венецианската комисия и Бюрото за демократични институции и права на човека на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ).

Грузия ще предприеме по-нататъшна съдебна реформа, включително като приоритет на Висшия съдебен съвет, и ще приеме амбициозна стратегия за съдебна реформа за периода след 2021 г. в рамките на широк приобщаващ и междупартиен процес на реформа, включително оценка на ефикасността на третата и четвъртата вълна на съдебната реформа. Грузия ще продължи да работи приоритетно по привеждането на Закона за общите съдилища в съответствие със свързаните с това препоръки на Венецианската комисия³ и ще прилага изцяло преразгледания закон при всички бъдещи назначения.

Освен това следва да бъдат публикувани висококачествени обосновки при назначенията в съдебната система и да бъде прието законодателство относно публикуването на съдебни решения.

---

³ Спешно становище на Европейската комисия за демокрация чрез право към Съвета на Европа (Венецианската комисия) относно подбора и назначаването на съдии във Върховния съд на Грузия, одобрено от Венецианската комисия на 21—22 юни 2019 г.; Спешно становище на Европейската комисия за демокрация чрез право към Съвета на Европа (Венецианската комисия) относно измененията на органичния Закон за общите съдилища, одобрени от Венецианската комисия на 2—3 юли 2021 г.

Грузия ще преразгледа процеса на назначаване на главния прокурор, за да укрепи независимостта на прокурорската служба/позиция. За тази цел ще бъде въведено гласуване с квалифицирано мнозинство в парламента, което е основната препоръка на Венецианската комисия в това отношение. Това ще включва ефективен механизъм, чрез който да не се достига до безизходно положение, който се ползва с широка междупартийна подкрепа и е в съответствие със съветите на Венецианската комисия. Ще бъдат въведени допълнителни предпазни мерки, за да се гарантира, че процесът на подбор и номиниране е прозрачен и основан на критерии за почтеност, независимост, безпристрастност и компетентност.

Отчетността и демократичният контрол на правоприлагащите органи ще трябва да бъдат допълнително засилени.

Грузия ще продължи да се стреми към амбициозен напредък в борбата с корупцията и икономическата престъпност, в т.ч. всички форми на корупция, и ще засили механизмите за превенция на корупцията, включително в областта на обществените поръчки.

3. В сферата на екологичната и климатичната устойчивост

3.1 Околна среда и действия по климата

Страните ще работят заедно за постигане на екологична и климатична устойчивост чрез насърчаване (също като част от усилията за възстановяване след пандемията от COVID-19) на модерна, позволяваща ефективно използване на ресурсите, чиста и кръгова икономика, водеща до екологизиране на икономиката и по-устойчиво използване на природните ресурси в съответствие с Европейския зелен пакт. Това ще бъде постигнато, наред с другото, чрез продължаване на административните реформи и изграждане на подходящ административен капацитет за прилагане на главите за околната среда и действията в областта на климата от Споразумението за асоцииране. Освен това ще бъде насърчен диалогът между ЕС и Грузия по въпросите на околната среда и климата в рамките на съществуващите структури по Споразумението за асоцииране. По този въпрос ще бъдат проведени тесни консултации с гражданското общество.

Целите за намаляване на емисиите и издръжливостта спрямо изменението на климата в съответствие с Парижкото споразумение ще бъдат интегрирани в цялостната икономическа и транспортна политика, за да се ограничи въздействието върху изменението на климата и да се благоприятства животът на гражданите. В този контекст Грузия ще представи дългосрочна стратегия за развитие при ниски емисии на парникови газове, която ще бъде представена на Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК), и ще актуализира своя национално определен принос в съответствие с Парижкото споразумение.

По-голям акцент ще бъде поставен върху гарантирането и насърчаването на устойчиво селско стопанство и рибарство, наред с другото в рамките на синята икономика на общата морска програма за Черно море⁴ и опазването на биологичното разнообразие и екосистемите, включително в района на Черно море.

Управлението в областта на околната среда ще бъде засилено чрез прилагането на законодателство за оценка на въздействието върху околната среда, стратегическа екологична оценка и чрез приемането и прилагането на ново законодателство за екологична отговорност и чрез осигуряването на публичен достъп до информация за околната среда и участие на обществеността във вземането на решения. Подобряването на качеството на въздуха и водите, както и по-доброто управление на отпадъците в съответствие с европейските стандарти не само ще допринесат за подобряването на околната среда, но ще окажат и значително въздействие върху общественото здраве. На този фон ще бъде засилено сътрудничеството между страните в областта на общественото здравеопазване.

3.2 Обществено здравеопазване

Страните ще работят заедно, за да създадат предпоставки за предоставяне на достъпни медицински грижи и ще насърчават достъпа на хората в обществото, включително чрез подобряване на покритието на програмата за всеобщо здравеопазване и чрез електронно здравеопазване. Профилактиката на здравето и контролът на тютюна ще бъдат основни теми. Лечебните заведения и тяхната отчетност ще бъдат укрепени чрез установяване на показатели за качество, покупки, основани на стойността, и други процеси за управление на качеството. Това ще бъде от ключово значение за ефективно справяне със заразните и незаразните болести и като цяло за повишаване на устойчивостта на здравната система на външни сътресения, каквито са пандемията.

---

⁴ Декларация на министрите относно общата морска програма за Черно море, приета в Букурещ на 21 май 2019 г. (Черно море (europa.eu)).

4. В сферата на устойчивата цифрова трансформация

4.1 Развитие на цифровата инфраструктура

Страните ще работят заедно, за да дадат възможност за растеж и устойчиво развитие на Грузия чрез по-нататъшно насърчаване на внедряването на цифрова инфраструктура и подкрепа на цифровата трансформация въз основа на изпълнението на националната стратегия за развитие на широколентовия достъп и в съответствие със законодателството и най-добрите практики на ЕС, по-специално по отношение на сигурността на цифровите инфраструктури. Пандемията от COVID-19 разкри цифровото разделение в обществата и спешната необходимост от подкрепа на тази цифрова трансформация. Решенията за електронно здравеопазване, дистанционно учене, телемедицина, проследяване на вируси и предотвратяване на дезинформацията ще помогнат не само по време на пандемията, но и ще подкрепят устойчивостта и развитието на всички партньори на ЕС през идните години. От ключово значение ще бъде насърчаването на цифровата икономика и иновациите чрез подходящи политики, което ще стимулира и допълнително ще диверсифицира не само ИТ индустрията, но и творческите сектори, и ще засили тяхната конкурентоспособност, ще стимулира растежа и оцеляването на стартиращите предприятия и ще цифровизира веригите за създаване на стойност.

4.2 Електронно управление и цифрови услуги

Същевременно следва да бъдат доразвити електронното управление и цифровите услуги, за да се повишат ефикасността, прозрачността и отчетността на публичната администрация. Това трябва да бъде съпроводено с развитието на цифровите умения и електронната грамотност на населението като цяло. За тази цел хората в Грузия следва да имат достъп до интернет и други електронни съобщителни услуги на достъпни цени. Страните ще работят заедно за допълнително подобряване на административния капацитет и независимостта на националния регулаторен орган на Грузия в областта на електронните съобщения — съществено условие за правилното функциониране на съответния пазар. Освен това ЕС ще подкрепи прилагането на споразуменията за роуминг и радиочестотния спектър между Грузия и другите държави от Източното партньорство, и когато е уместно с ЕС.

4.3 Киберустойчивост

Страните ще работят заедно, за да подобрят киберустойчивостта и да гарантират стабилни правни, политически и оперативни рамки в областта на киберсигурността въз основа на законодателството и най-добрите практики на ЕС, включително рамката за сертифициране за киберсигурност. В тази рамка страните ще продължат да работят към по-нататъшното сближаване на грузинското законодателство с Директивата за мрежова и информационна сигурност (МИС).

Страните ще си сътрудничат във връзка с приемането от Грузия на правни рамки за схеми за електронна идентификация и удостоверителни услуги в съответствие със законодателството на ЕС и най-добрите практики с оглед на евентуално споразумение за взаимно признаване на удостоверителни услуги.

5. В сферата на издръжливите, справедливи и приобщаващи общества

5.1 Включване на правата на човека и овластяване на гражданско общество и младежите

Двете страни ще насърчават доброто управление, правата на човека, принципите на върховенството на закона, недискриминацията, достойния труд, както и основните ценности и хуманитарни принципи в отговор на пандемията от COVID-19 и възстановяването от нея.

Грузия ще поддържа свободата, независимостта и плурализма на медиите, като спазва стандартите на ЕС и международните стандарти, като осигурява условия за свободна, професионална, плуралистична, независима и здравословна медийна среда. Страните ще си сътрудничат също така за засилване на сътрудничеството в областта на стратегическата комуникация, в т.ч. борбата срещу дезинформацията, и за насърчаване на медийната грамотност.

И двете страни ще си сътрудничат, за да осигурят засиленото прилагане на антидискриминационното законодателство, да разработят и приложат нова стратегия в областта на правата на човека и свързания с нея национален план за действие и да създадат предпоставки за плурализма и независимостта на медиите, както и зачитането на правото на свобода на събранията. Грузия ще осигури разпределението на необходимите бюджетни и човешки ресурси с цел ефективно и своевременно разследване на престъпления, за които се твърди, че са извършени от служители на правоприлагащите органи, както и ефикасен контрол върху обработването на лични данни.

Засилването на равнопоставеността между половете и гарантирането на равно третиране в социалния, политическия и икономическия живот, по-добрата интеграция и недискриминацията, включително на хората с увреждания и ЛГБТИ лицата, ще бъдат ключови приоритети. Акцент ще бъдат и мерките за защита на децата от всички форми на насилие. Ще продължат усилията за осигуряване на високо ниво на защита на личните данни.

ЕС и Грузия също така ще останат съсредоточени върху участието и лидерството на младите хора посредством овластяване. Страните ще си сътрудничат допълнително, за да увеличат максимално ползите за Грузия от асоциирането ѝ към програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ и ще насърчават вече активното ѝ участие в програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“, както и в други програми и инициативи за доброволчество, сътрудничество и обмен в съответствие с резултата от преговорите и приемането на съответните програми.

Грузия ще продължи развитието на младежкия сектор и политиките за младежта, основани на доказателства и права, с цел създаване на устойчива екосистема за развитие на младежта, която дава възможност на младежите да реализират напълно своя потенциал и да се включват активно във всички области на обществения живот; повишава разбирането на младежите на демократичните ценности и принципи и ги подкрепя да отстояват собствените си права; и осигурява цялостно и равнопоставено икономическо овластяване, защита на здравето и благополучието и еднакъв достъп до информация и ресурси за всички млади хора в Грузия.

Грузия допълнително ще насърчава безопасна, приобщаваща и благоприятна среда за дейностите на организациите на гражданското общество, включително адаптирането на политики, подкрепящи финансовата им устойчивост, и по-нататъшното развитие на сектора на гражданското общество, и по-специално на организациите, които работят на местно равнище. Грузия ще насърчава също така корпоративната социална отговорност и социалното предприемачество, насочени към предоставяне на решения на социални и екологични предизвикателства, с особен акцент върху заетостта на лицата в уязвимо положение, включително хората с увреждания, и укрепването на финансовата устойчивост на организациите на гражданското общество.

Грузия ще гарантира най-високите демократични стандарти по време на изборния процес, справедливо, прозрачно и стриктно разглеждане на жалби и обжалвания и ще продължи да изпълнява изцяло приоритетните препоръки на Бюрото за демократични институции и права на човека (БДИПЧ) на ОССЕ и ще постигне значителен напредък при отчитането на другите му препоръки⁵ чрез приобщаващ диалог. Грузия също така ще гарантира партиен плурализъм и ще се въздържа от ограничения, които противоречат на международните стандарти, по-специално по отношение на регистрацията и финансирането, съобразно съответните становища на Венецианската комисия⁶.

5.2 Укрепване на държавната администрация

Постигането на напредък в реформирането на държавната администрация чрез механизми на открито управление остава първостепенен приоритет. ЕС и Грузия ще работят заедно, за да отстояват и насърчават принципите и стандартите на Европейската публична администрация. За тази цел страните ще обединят усилията си за насърчаване на отговорно, ефикасно, ефективно, открито и прозрачно управление, за изграждане на професионална публична служба, подбрана въз основа на качествата, за осигуряване на качествени обществени услуги и силно местно самоуправление.

Страните ще работят заедно приоритетно за насърчаване на отговорна, ефикасна, ефективна, прозрачна и обслужваща гражданите държавна администрация чрез изграждане на професионална публична служба, подбрана въз основа на качествата, и чрез осигуряване на качествени обществени услуги на цялата територия и силно местно самоуправление.

---

⁵ Напр. <https://www.osce.org/files/f/documents/1/4/480500.pdf> и <https://www.osce.org/odihr/elections/georgia/496309>

⁶ Напр. Съвместно становище относно проект на член 791 от Изборния кодекс от 20 март 2021 г., Становище № 1019/2021 на Венецианската комисия/Становище № ELE-GEO/407/2020 на БДИПЧ; Спешно съвместно становище относно проектоизменение на Изборния кодекс от 5 юли 2021 г., Становище № 1043/2021 на Венецианската комисия/Становище № ELE-GEO/417/2021 на БДИПЧ.

5.3 Мобилност, включително безвизов режим

Грузия ще предприеме постоянни действия и ще изпълни препоръките от докладите за механизма за суспендиране на безвизовия режим, за да гарантира постоянно изпълнение на критериите, съответстващи на плана за действие за либерализиране на визовия режим⁷, необходими за поддържане на безвизовото пътуване до ЕС. Годишните доклади на Европейската комисия в рамките на механизма за суспендиране на безвизовия режим ще продължат да предоставят насоки за по-нататъшни действия, необходими за гарантиране на устойчивостта на постигнатия напредък. Грузия ще приложи Стратегията за миграцията за периода 2021—2030 г. и Държавната стратегия за интегрирано управление на границите за периода 2021—2025 г.

6. В сферата на общата външна политика и политика на сигурност

6.1 Мирно разрешаване на конфликти

Страните ще поддържат ефективно сътрудничество за подкрепа на Грузия в усилията ѝ за постигане на напредък към мирно и устойчиво уреждане на конфликта въз основа на принципите на международното право и за улесняване на траен мир и сигурност в Грузия. Те допълнително ще мобилизират усилията си за насърчаване на мирното разрешаване на конфликти в Грузия, включително изпълнението на постигнатото с посредничеството на ЕС споразумение за примирие от 12 август 2008 г. Грузия ще продължи да разработва стратегическа визия за мирно разрешаване на конфликти чрез провеждане на приобщаващ, общонационален процес. Страните ще положат по-големи усилия за постигане на осезаеми резултати в рамките на съвместно председателстваните от ЕС, ООН и ОССЕ „Международни преговори в Женева“ за намиране на трайни решения на предизвикателствата, свързани със сигурността, и хуманитарните въпроси, произтичащи от неразрешения конфликт. Различните действащи на място участници от ЕС, делегацията на Съюза в Грузия, специалният представител на ЕС (СПЕС) за Южен Кавказ и кризата в Грузия, както и мисията за наблюдение на ЕС ще продължат да допринасят за стабилността, нормализирането на обстановката, изграждането на доверие и разрешаването на конфликта. Ще бъдат предприети необходимите мерки за насърчаване на търговията, свободното движение и икономическите връзки отвъд административните граници, включително преглед на законодателството според нуждите и чрез инициативата за мир „Стъпка към по-добро бъдеще“, както и за насърчаване на контактите между хората, изграждането на доверие и помирието между разделените общности. Страните ще продължат да си сътрудничат и да полагат превантивни усилия за по-нататъшно укрепване на политиката за непризнаване в световен мащаб.

⁷ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs/collaboration-countries/visa-liberalisation-moldova-ukraine-and-georgia_en.

6.2 *Сътрудничество в областта на сигурността и отбраната*

Страните ще задълбочат двустранния диалог в областта на сигурността и отбраната за разглеждане на въпроси от общ интерес, включително предотвратяването на конфликти и справянето с кризи, борбата с тероризма, борбата срещу изпирането на пари и борбата с организираната престъпност, както и свързаните с наркотици престъпления. Въз основа на препоръките от проучването на хибридните заплахи ще се засили сътрудничеството за противодействие на хибридните заплахи. Страните ще работят съвместно, за да гарантират осъществяването на реформата в сектора на сигурността и приемането на съответните рамки и процедури в областта на киберустойчивостта и защитата на критична инфраструктура. Сътрудничеството между съдебните и правоприлагащите органи ще бъде допълнително засилено. ЕС също така ще продължи да подпомага участието на Грузия в операции на ЕС за управление на кризи и в обучения и консултантски дейности по линия на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО).

Б. Краткосрочни и средносрочни приоритети на Програмата за асоцииране

1. *Демокрация, права на човека и добро управление*

Политическият диалог и сътрудничеството за провеждане на реформи в рамките на настоящата програма за асоцииране имат за цел да се укрепи зачитането на демократичните принципи, като политическия плюрализъм, широкото участие във взимането на решения, разделението на властите, сътрудничеството с опозицията, върховенството на закона и доброто управление, правата на човека и основните свободи. Това включва утвърждаване на правата на лицата, принадлежащи към малцинства, залегнали в основните конвенции на ООН и Съвета на Европа и свързаните с тях протоколи, ефективно изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека и допринасяне за консолидирането на вътрешните политически реформи, по-специално чрез сближаване с достиженията на правото на ЕС.

Укрепването на стабилността, независимостта, ефективността и подходящото финансиране на институциите, гарантиращи демокрацията, върховенството на закона и зачитането на правата на човека, както и равенството между половете и недискриминацията, включва по-специално:

Краткосрочни приоритети

- Продължаване на работата, за да се гарантира провеждането на прозрачни, приобщаващи и честни избори, включително чрез отстраняване на всички недостатъци, установени от ОССЕ/БДИПЧ;
- Гарантиране провеждането на широки и приобщаващи консултации по законодателните изменения, които засягат ключови елементи на върховенството на закона, като независимостта на съдебната власт, и провеждането им в съответствие с европейските стандарти, както и с препоръките, отправени от международните органи, като Венецианската комисия, Групата държави срещу корупцията и ОССЕ/БДИПЧ;
- Осигуряване на непрекъснатост и ефективно провеждане на реформите в държавната администрация и откритото управление в съответствие с принципите и най-добрите практики на европейската публична администрация; стимулиране на участието и открития диалог между гражданското общество и правителството, засилване на процеса на съвместно създаване и участието на множество заинтересовани страни при създаването на политики, извършването на наблюдение и оценка; насърчаване на иновативни подходи чрез обмен на знания и опит, засилване на партньорското обучение и постоянно сътрудничество както на политическо, така и на експертно равнище;
- Диалогът и сътрудничеството ще обхванат също така укрепването на сектора на правосъдието чрез продължаваща реформа в него, по-специално чрез осигуряване на пълна външна и вътрешна независимост на съдиите и зачитане на правата на човека и основните свободи, включително чрез всеобхватно сътрудничество.

Средносрочни приоритети

- Осигуряване на непрекъснатост на укрепването на рамката за правата на човека чрез хармонизиране и практическо прилагане на международното и европейското право и практики в областта на правата на човека.

1.1 Сектор на правосъдието

Краткосрочни приоритети

- Ефективно изпълнение на третата и четвъртата вълна на съдебната реформа във всички аспекти;
- Ефективно изпълнение на съдебната стратегия за периода 2017—2021 г. и планове за действие към нея във всички аспекти и приемане на амбициозна стратегия за съдебна реформа за периода след 2021 г., основана на широк, приобщаващ и междупартиен процес на реформа и оценка на ефективността на третата и четвъртата вълна на съдебните реформи;
- Укрепване и съществено реформиране на институционалната структура и практики на Висшия съдебен съвет и други ключови съдебни институции, за да се повиши ефективно прозрачността, професионалната почтеност и отчетността на приеманите от тях норми и решения, включително решенията за назначения, атестации, повишения, премествания и дисциплинарни наказания; Внасяне на предложенията за реформи пред Венецианската комисия и Бюрото за демократични институции и права на човека на ОССЕ за становище и изпълнение на техните препоръки;
- По-специално гарантиране на прозрачна и основана на качествата правна рамка и практика за назначаване и повишаване на съдиите чрез привеждането им в пълно съответствие с европейските стандарти и препоръките на Венецианската комисия, включително назначенията във Върховния съд;
- Публикуване на писмени обосновки при назначаването на съдии по отношение на критериите за професионална почтеност и компетентност;
- Подобряване на обучението на кандидатите за съдийски длъжности, съдии и съдебни служители чрез изпълнение на препоръките, отправени от ЕС и Съвета на Европа;
- Модернизиране на съдебната администрация чрез допълнително разширяване на електронното подаване и комуникация със съдилищата и електронното управление на делата; разширяване на прилагането на електронното разпределение на делата на случаен принцип;

- Продължаване на реформата на прокуратурата и службите за наказателно разследване към министерството на вътрешните работи и други ведомства с цел по-нататъшно гарантиране на независимостта и професионализма на прокурорската и наказателно-следствената работа, без каквото и да е неправомерно влияние и при по-голяма прозрачност и отчетност;
- Грузия ще преразгледа процеса на назначаване на главния прокурор, за да укрепи независимостта на прокурорската служба/позиция. За тази цел ще бъде въведено гласуване с квалифицирано мнозинство в парламента, което е основната препоръка на Венецианската комисия в това отношение. Това ще включва ефективен механизъм, чрез който да не се достига до безизходно положение, който се ползва с широка междупартийна подкрепа и е в съответствие със съветите на Венецианската комисия. Ще бъдат въведени допълнителни предпазни мерки, за да се гарантира, че процесът на подбор и номиниране е прозрачен и се основава на критерии за почтеност, независимост, безпристрастност и компетентност;
- Приемане на реформата на Наказателния кодекс с цел модернизиране на законодателството и гарантиране на неговото съответствие със съответните европейски и международни задължения и стандарти; сближаване на наказателното производство с прилаганото в държавите — членки на ЕС:
  - преглед на правните гаранции и използването им при споразуменията за решаване на делата;
  - гарантиране на процесуалните права на извършителите и жертвите в наказателното производство и допълнително подобряване на прилагането на принципите на възстановителното правосъдие както за пълнолетни, така и за непълнолетни правонарушители;
  - допълнително гарантиране, че жертвите, включително жертвите на престъпления от омраза, имат ефективен достъп до правосъдие и получават обезщетение, както и пълна подкрепа и закрила;
  - укрепване на процесуалните права и осигуряване на правни гаранции на задържаните лица при административни производства;
- Разширен достъп до висококачествена безвъзмездна правна помощ;
- Подобряване на използването и качеството на медиацията; преодоляване на недостатъците в арбитража по потребителски спорове и създаване на условия за увеличаване на използването на арбитраж между предприятията;

- Ускоряване на прилагането на стратегията за лишаване от свобода и превенция на престъпността, по-специално чрез прилагане на подходи за рехабилитация и ресоциализация в системите за лишаване от свобода, предотвратяване на престъпленията и пробация, както и след освобождаване.

Средносрочни приоритети

- Използване на задържане само в надлежно обосновани случаи; Гарантиране на процесуалните права на задържаното лице в съответствие с принципите на човешките права, включително правото на справедлив съдебен процес; Изменение на Закона за административните нарушения в тази връзка;
- Модернизиране на законодателството в областта на търговското, гражданското и административното право в съответствие с националните стратегии и с цел сближаване с достиженията на правото на ЕС;
- Гарантиране на приобщаващ достъп до правосъдие чрез подходящо финансирана служба за правна помощ с осигурен персонал;
- Подходящо разграничение между функциите на прокурори и следователи по наказателни дела и създаване на балансирани механизми за сътрудничество по отношение на законодателството и практиката;
- Опазване на обществения ред и сигурност, като същевременно се гарантира защитата на правата на човека.

1.2 Борба с корупцията, борба с измамите, реформа на държавната администрация и обществени услуги

Краткосрочни приоритети

- Разработване и гарантиране на ефективното изпълнение на новата национална стратегия за борба с корупцията и съответния план за действие за предотвратяване, откриване и справяне с всички форми на корупция за периода след 2020 г.;
- Укрепване на институциите, свързани с професионалната почтеност, по отношение на надзорните/контролните им функции: Бюро на държавната служба за деклариране на имущественото състояние; Държавна сметна палата във връзка с одитите на национални и поднационални разходи и приходи; Агенция по конкуренция; парламентарен надзор и наблюдение чрез подобряване на капацитета на секторните комисии; Секретариат за борба с корупцията към правителствената администрация на Грузия; граждански консултативни съвети на местно равнище;

- По-нататъшно справяне с корупцията както с репресивни, така и с превантивни средства, например чрез допълнително укрепване на ефективността и капацитета за разследване на корупцията; ускоряване на проверката на декларациите за имуществено състояние и доходите на всички съответни длъжностни лица, справяне с потенциални конфликти на интереси и наблюдение и оценка на ефективността на мерките;
- Гарантиране, че са въведени ефективни механизми за предотвратяване и откриване на всякакви рискове и уязвимости, свързани с пандемията от COVID-19, в борбата с корупцията във високорискови области, като обществените поръчки и здравеопазването;
- По-нататъшно засилване на механизмите за предотвратяване и борба с корупцията в ключови рискови области, а именно:
  - Осигуряването на открити и конкурентни процеси при възлагане на обществени поръчки с намаляване на прякото възлагане и създаване на независим, непристрастен и прозрачен орган за преглед на обществените поръчки;
  - Повишаването на стандартите за отчетност и почтеност в сектора за сигурност и засилване на демократичния контрол, в т.ч. чрез ограничаване на изключенията (включително по отношение на финансовото отчетане) и изменение на съответното законодателство в зависимост от необходимостта;
  - Измамите с данъци и данъка върху добавената стойност (ДДС) като неразделна част от борбата с икономическите престъпления, корупцията и изпирането на пари, както и защитата на публичните финанси;
  - Гарантирането на ефективно сътрудничество със и оказване на съдействие на съответните институции и органи на ЕС, включително Европейската служба за борба с измамите (OLAF) при разследвания на измами и незаконни дейности, засягащи финансовите интереси на Съюза, и Европейската прокуратура при нейните разследвания и наказателно преследване на престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, в съответствие с приложимите правила и процедури;
- Продължаване на процеса на сближаване на законодателството на Грузия с достиженията на правото на ЕС в областта на борбата с измамите и прилагане на разпоредбите на законодателството на ЕС съгласно предвиденото в съответните приложения към Споразумението за асоцииране;

- Насърчаване на правата и възможностите на гражданите за достъп до информация и участие в управлението на национално и поднационално равнище, включително чрез гражданското общество и свободно и безопасно наблюдение на медиите;
- Разработване и гарантиране на ефективното изпълнение на новата стратегия за реформа на държавната администрация и съответния план за действие за периода след 2020 г.;
- Насърчаване на провеждането на реформата на държавната администрация както на политическо, така и на административно равнище, включително чрез засилване на координацията, наблюдението и докладването по съответните планове за действие;
- Засилване на откритостта, прозрачността и отчетността на държавната администрация чрез провеждане на реформи за открито управление;
- Разработване на единна политика за развитие, предоставяне и осигуряване на качеството на обществените услуги с цел повишаване на удовлетвореността и доверието на гражданите в правителството;
- Разработване на стабилна комуникация за повишаване на осведомеността относно положителните въздействия на реформата на държавната администрация;
- Прилагане на правната рамка за държавните служители с цел осигуряване на по-професионална и основана на заслуги публична служба;
- Продължаване на прилагането и постигането на напредък по отношение на принципите на върховенство на закона и целевите показатели за борба с корупцията като част от механизма за суспендиране на безвизовия режим.

Средносрочни приоритети

- Продължаване на борбата с корупцията и гарантиране на ефективното прилагане на съответните международни правни инструменти, като например Конвенцията на ООН срещу корупцията и Наказателната конвенция относно корупцията и Допълнителния протокол към нея, както и препоръките на Групата държави срещу корупцията към Съвета на Европа (GRECO) и препоръките на Мрежата на ОИСР за борба с корупцията за Източна Европа и Централна Азия;
- Продължаване на работата по осигуряването на ефективно разследване на предполагаеми случаи на корупция и създаване на ефективна система за предотвратяване на конфликти на интереси;
- Насърчаване на изграждането на отчетна, ефективна, ефикасна и прозрачна държавна администрация и изграждане на професионална публична служба, подбрана въз основа на качествата, включително по отношение на системата за подбор, повишение и уволнение, както и специализирано обучение въз основа на нуждите;
- Подобряване на качеството, ефективността и достъпността на обществените услуги в регионите на Грузия;
- Подобряване на управлението и отчетността на публичните финанси, като се вземат предвид аспектите на пола при програмно бюджетиране и засилване на средносрочното стратегическо планиране и изпълнение;
- Повишаване на ангажираността и капацитета на заинтересованите страни, включително неправителствени организации, местно самоуправление, младеж, академични среди; предоставяне на ефективен инструмент за по-широко обществено участие при вземането на решения и наблюдението на провеждането на реформите в държавната администрация;
- Осигуряване на надеждно, отговорно, прозрачно и ориентирано към резултатите местно самоуправление, овластено с нови функции, отговорности и ресурси, в съответствие с европейските стандарти.

1.3 Права на човека и основни свободи

Краткосрочни приоритети

- Разработване на нова национална стратегия за правата на човека за периода 2021—2030 г. и съответни планове за действие за периода след 2020 г., включващи конкретните препоръки на органите на ООН, БДИПЧ на ОССЕ, Европейската комисия срещу расизма и нетърпимостта (ЕКРН) на Съвета на Европа и международните организации за защита на правата на човека, по-специално при изпълнението на политиките за борба с дискриминацията, закрилата на лицата, принадлежащи към малцинства, защитата на личния живот и гарантирането на свободата на вероизповеданието и убежденията; изпълнение на стратегията и плановете за действие чрез тясно сътрудничество с национални и международни участници;
- Продължаване на прилагането на антидискриминационното законодателство с цел осигуряване на ефективна защита срещу дискриминацията в духа на „да не се пренебрегва никой“; допринасяне за повишаване нивото на толерантност и снижаване на нивото на насилие;
- По-нататъшно укрепване на плурализма, прозрачността и независимостта на медиите в съответствие с препоръките на Съвета на Европа;
- Засилване на прилагането на мерки за защита на медийните професионалисти и осигуряване на ефективни и ефикасни разследвания на всички случаи на насилие срещу медийни професионалисти и изправянето на отговорните лица пред съда;
- Разработване на нова държавна стратегия за гражданско равенство и интеграция и план за действие за периода след 2020 г. с цел да се осигури равнопоставено и пълноценно участие на представителите на етническите малцинства във всички сфери на обществения живот и допълнителна подкрепа на културното многообразие;

- Постигане на напредък в прилагането на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие, така наречената Истанбулска конвенция, чрез укрепване на националния институционален капацитет в подкрепа на въпроси, свързани с равенството между мъжете и жените и насилието, основано на пола. Продължаване на засилването на мерките за предотвратяване и разследване на случаи на насилие над жени, включително сексуално насилие, закрила на жертвите и подкрепа за рехабилитация на извършителите. Осъществяване на работа към социална трансформация и промяна на съществуващите дискриминационни нагласи и практики, включително по отношение на насилието над жени и домашното насилие;
- Засилване на мерките за борба с дискриминацията срещу ЛГБТИ лицата и гарантиране, че те могат да се ползват в пълна степен от всички права на човека — граждански, политически, икономически, социални и културни — включително правото на свобода на събранията;
- Подобряване на достъпа до репродуктивно и сексуално здраве за хората на всякаква възраст, до информация и профилактика, и продължаване на борбата с вредните практики срещу жените, включително генитално осакатяване, детски, ранен и принудителен брак и други форми на нарушаване на правата на човека, и унижително отнасяне, по-специално в селските райони. Увеличаване на подпомагането за здравни грижи за майката;
- Предприемане на специални мерки, насочени към принадлежащи към малцинства хора, за да се допринесе за постигането на по-голямо равенство в политическата, икономическата и социалната сфера на живота;
- Хармонизиране на законодателството с Конвенцията за правата на хората с увреждания, както и с факултативния протокол към нея, и създаване на координиращ орган по въпроси, свързани с правата на хората с увреждания;
- Предприемане на допълнителни мерки за засилване на приобщаването на хората с увреждания в обществения и икономическия живот и осигуряването на по-добър достъп до обществените места. Подобряване на условията за лица с проблеми с психичното здраве;

- Полагане на допълнителни усилия за борба с насилието над деца чрез насърчаване на добри практики на родителство, по-голяма подкрепа в образователната система и подобрен механизъм за насочване и подпомагане;
- Полагане на допълнителни усилия за откриване и борба с насилието над възрастни хора, продължаване на икономическата и здравна подкрепа за възрастните хора, допринасяне за по-голямо социално приобщаване на възрастните хора;
- Повишаване на капацитета и придобиването на знания от държавните служители по въпросите за правата на човека.

Средносрочни приоритети

- Поддържане на ефективни досъдебни и алтернативни на съдебните механизми за решаване на спорове и за защита на правата на човека;
- Продължаване на работата по насърчаване, обучаване и повишаване на осведомеността за защита на правата на човека и борбата с дискриминацията в съдебната и правоприлагащата система и цялата държавна администрация, включително в регионите;
- По-нататъшно изпълнение на препоръките на Службата на омбудсмана, включително във връзка със случаи на дискриминация, и допълнително гарантиране на ефективното функциониране на институционалния механизъм, предвиден в антидискриминационното законодателство;

Продължаване на работата по изграждане на капацитет за мониторинг на парламентарната комисия за правата на човека и гражданската интеграция, както и по правните въпроси във връзка с изпълнението на стратегията и плана за действие за правата на човека;

- Продължаване на сътрудничеството с организациите на гражданското общество и представителните социални партньори (синдикални организации и организации на работодателите) в ролята им на заинтересовани страни и пазители в сфери с приоритетно значение в Споразумението за асоцииране ЕС—Грузия, включително трудовите права, неприкосновеността на личния живот, правата на лицата, принадлежащи към малцинства и други лица в уязвимо положение, и свободата на медиите;

- Предприемане на стъпки за повишаване на осведомеността и работа за по-пълно спазване на установените разпоредби на Рамковата конвенция на Съвета на Европа относно националните малцинства, включително относно малцинствените езици;
- Продължаване на борбата с насилието, основано на пола, и на работата по предотвратяването му, като в допълнение се акцентира върху промяната на стереотипите, свързани с пола, и по-голямата ангажираност на мъжете и момчетата в това отношение, подкрепата на политическото участие и икономическата и финансовата независимост на жените чрез предприемачество и по-добър достъп до пазара на труда за тях.

1.4 Малтретиране и изтезания

Краткосрочни приоритети

- Осигуряване на изпълнението на съответния план за действие за борба срещу изтезанията и предприемане на по-нататъшни мерки за борба с малтретирането и изтезанията и активизиране на усилията за борба с безнаказаността;
- Продължаване на подкрепата и допълнително увеличаване на независимостта на надзорния орган, отговорен за разследванията на жалби срещу служители на правоприлагащите органи както в нормативно, така и на практическо равнище, с оглед на ефективното разследване на случаи на малтретиране и изтезания в съответствие с международните стандарти;
- Гарантиране на цялостно, прозрачно, независимо разследване на твърдения за случаи на изтезания и малтретиране в системата за лишаване от свобода, полицията, армията и други места за задържане чрез горепосочения отговорен надзорен орган;
- Продължаване на подкрепата и ангажимента за националния превантивен механизъм към Службата на омбудсмана, целящ предотвратяване на злоупотреби, като бъде осигурено ефективното му функциониране, включително чрез адекватно финансиране и защита на поверителността на процеса;
- Допълнително подобряване на условията в местата за задържане и психиатричните заведения;

Средносрочни приоритети

- Продължаване на усилията за допълнително подобряване на здравеопазването в системата на местата за лишаване от свобода и достъпа до медицинска помощ на лишените от свобода лица, включително до грижи за психичното здраве, еквивалентни на тези в гражданския сектор. Продължаване на изграждането на капацитет и предоставяне на правомощия на здравния персонал, работещ във или за затворени институции, да докладва случаи на малтретиране;
- Продължаване на засилването на програмите за рехабилитация, намаляване на вредите и здравно обслужване в рамките на системата на местата за лишаване от свобода;

По-нататъшно укрепване на ефективността на текущия вътрешен и външен контрол на системата на местата за лишаване от свобода, полицията, армията и други затворени среди с цел ранно откриване и предотвратяване на злоупотреби и малтретиране.

1.5 Равно третиране

Краткосрочни приоритети

- Укрепване на равнопоставеността между половете и гарантиране на равно третиране на жените и мъжете, както и на лицата, принадлежащи към малцинства, без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, етнически или национален произход, раса, език, пол, сексуална ориентация, полова идентичност, способности и други основания от обществения, политическия и икономическия живот;
- Предприемане на допълнителни мерки за по-добро прилагане на законодателството срещу насилието, основано на пола, включително повишаване на осведомеността на населението като цяло и на конкретни професионални групи, като например полицията, по-специално в селските райони. Подобряване на достъпа на жертвите до услуги по консултиране, жилищно настаняване и предоставяне на убежище;
- Подобряване на достъпа на жертвите, включително на лица, принадлежащи към малцинства, до консултантски услуги и убежище, както и до програми за икономическо властяване след напускане на убежище;

- Подобряване на събирането, анализа и докладването на данни за насилие, основано на пола. Подкрепа на борбата с насилието, основано на пола, на местно равнище чрез по-голяма ангажираност от страна на местни участници, като общини, социални работници и организациите на гражданското общество;
- Като част от стратегията и плана за действие в областта на правата на човека разработване и изпълнение на цялостна политика за равенство, гарантираща пълноценното упражняване на човешките права от всички хора, включително хората в уязвимо положение.
- Позицията на ЕС, в светлината, наред с другото, на Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г., ще има за цел укрепване на международната правна и политическа рамка и нейното прилагане, за да се работи за пълноправното, пълноценно, ефективно и съдържателно участие на жените и младежите, в цялото им многообразие, във всички сфери и на всички равнища на обществения и политическия живот, включително като се пледира за включването им в списъците на политическите партии на места с гарантиран избор и се изгражда капацитета на кандидатите.

Средносрочни приоритети

- Сближаване с европейските стандарти по отношение на нормите за здраве и безопасност, правилата за закрила на майчинството и правилата за съвместяването на родителските и професионалните задължения, предвидени в Споразумението за асоцииране;
- Предприемане на активни стъпки за насърчаване на засилено значимо участие и представителство на жените и лицата, принадлежащи към малцинства, във форумите за вземане на политически решения и на пазара на труда и в икономическите дейности, включително на местно представително равнище (т.е. общини);
- Подкрепа за недискриминация на пазара на труда и прилагане на принципа на равно заплащане за равен труд;
- Допринасяне за по-голямо социално и икономическо приобщаване и участие на хората, принадлежащи към етнически малцинства, включително чрез достъп до информация и образование, както и чрез изучаване на грузински език;

- Чрез придобиване на знания и дейности за повишаване на осведомеността се увеличава приемането и толерантността сред по-широкото население.

1.6 Права на детето

Краткосрочни приоритети

- Прилагане на Кодекса за правата на детето чрез привеждане в съответствие на цялото необходимо законодателство и засилване на националните механизми за защита на децата срещу всички форми на насилие, включително детски, ранен и принудителен брак;
- Отговаряне на нуждите на всички деца, включително тези в най-маргинализирано и уязвимо положение, децата с увреждания и бездомните деца, включително чрез подобряване и разширяване на механизмите за социална закрила, както и чрез подкрепа на териториалния достъп до програми за лечение/рехабилитация на деца с увреждания, и предприемане на стъпки за пълно премахване на детския труд;
- Прилагане на Закона за социалните дейности и осигуряване на ресурси за набиране и изграждане на капацитет на професионални групи, занимаващи се с уязвими деца, включително деца с увреждания;
- Повишаване на осведомеността и придобиване на знания от професионално работещите с деца и широката общественост по отношение на предотвратяването и борбата с насилието над деца;
- Продължаване на работата за деинституционализация на децата, прилагане на механизъм за издаване на направления за достъп до лекар специалист и продължаване на разработването на алтернативни грижи.

Средносрочни приоритети

- Продължаване на реформата в областта на правосъдието за непълнолетни;
- Предприемане на стъпки към социална и поведенческа трансформация в борбата с насилието над деца;

- Финализиране на процеса на деинституционализация на грижите за детето.

1.7 Синдикални права и основни стандарти в областта на трудовата заетост

Краткосрочни приоритети

- Приемане и прилагане на правната уредба за определяне на надзорната функция на системата за инспекция по труда за цялото законодателство в областта на труда и условията на труд, премахване на всички ограничения на правомощията на инспекторите в съответствие със стандартите на Международната организация на труда (МОТ);
- Продължаване на работата по изменението на Кодекса на труда и други имащи отношение законодателни актове и по-нататъшното им привеждане в съответствие със стандартите на МОТ;
- Продължаване на гарантирането на ефективна система за инспекция по труда, разполагаща с подходящи умения, капацитет и ресурси (финансови, човешки и административни) за инспекция на всички условия на труд и трудови отношения в съответствие със стандартите на МОТ.

Средносрочни приоритети

- Създаване на процедури за решаване на трудови конфликти в подкрепа на трудовото законодателство чрез система за трудова медиация;
- Разработване на методологията за оценка/измерване на равен труд и заплащане;
- Гарантиране на ефективно функциониране на тристранната комисия за социално партньорство и регионалния ѝ клон, както и допълнително подобряване на социалния диалог чрез сътрудничество с МОТ и организациите на европейските социални партньори.

2. *Външна политика и политика на сигурност*

Диалогът и сътрудничеството в областта на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) на ЕС ще бъдат засилени допълнително и ще имат за цел постепенно сближаване, включително по отношение на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО), и са насочени по-специално към предотвратяването на конфликти и въпросите, свързани с управлението на кризи, регионалната стабилност, контрола над въоръженията, разоръжаването, неразпространението на оръжия, киберсигурността и хибридните заплахи. Сътрудничеството ще се основава на общи ценности и взаимни интереси, включително ангажираност с принципите на суверенитет и териториална цялост, неприкосновеност на границите и независимост, и ще се основава на по-голяма съгласуваност на политиките и повишаване на тяхната ефективност посредством двустранните, многостранните и регионалните форуми и поддържането на международния ред, основан на правила.

2.1 Сътрудничество в рамките на ОПСО, провеждане в съответствие, хибридни заплахи и киберсигурност, стратегическа комуникация и регионално сътрудничество

Краткосрочни приоритети

- Увеличаване на усилията за постигане на по-висока степен на присъединяване на Грузия към декларациите и решенията на ЕС в областта на ОВППС, включително в съответствие с принципите на суверенитет и териториална цялост, залегнали в Споразумението за асоцииране между ЕС и Грузия, и действията в рамките на многостранни форуми;
- Засилване на сътрудничеството за противодействие на хибридните заплахи, укрепване на киберсигурността, включително чрез прилагане на препоръките, основани на проучването за хибридните заплахи;
- Засилване на сътрудничеството в областта на стратегическата комуникация с цел укрепване на устойчивостта на държавата и обществото срещу дезинформацията; разширяване и разнообразяване на рамките за практическо сътрудничество за включване на участници от гражданското общество и други участници и институции със сходни възгледи;
- Продължаване на усилията за провеждане на ефективна реформа в сектора на сигурността в Грузия;

- Засилване на практическото сътрудничество при предотвратяването на конфликти и управлението на кризи чрез улесняване на участието на Грузия в ръководени от ЕС граждански и военни операции за управление на кризи, в дейности по консултиране и обучение в сферата на ОПСО въз основа на Рамковото споразумение за участие, подписано през ноември 2013 г., и в многостранната рамка на Групата в рамките на Източното партньорство за сигурност, ОПСО и гражданската защита и сътрудничеството с агенциите на ЕС по въпроси, свързани с ОПСО;

Насърчаване на регионалното сътрудничество по въпроси, свързани със сигурността, като например миграция, по-добро управление на границите, защита на критичната инфраструктура, контрол върху износа, намаляване и управление на риска от бедствия, включително реакция при извънредни ситуации, гражданска защита, борба с контрабандата и незаконния трафик (например на биологични и ядрени материали) и обучение на съответните служители, включително по-специално чрез инициативата на Центъра за високи постижения в областта на химическите, биологичните, радиологичните и ядрените вещества на ЕС, както и неговия Югоизточен и Източноевропейски регионален секретариат, разположени в Грузия.

Средносрочни приоритети

- Насърчаване на мирното разрешаване на конфликти и международната стабилност и сигурност за поддържане на международния ред, основан на правилата и ефективно многостранно сътрудничество;
- Насърчаване на съвместното зачитане на принципите на независимост, суверенитет, териториална цялост и неприкосновеност на границите, залегнали в Устава на Организацията на обединените нации и в Заключителния акт на ОССЕ от Хелзинки, включително при присъединяването към решенията и декларациите на ЕС в областта на ОВППС.

2.2 Борба с тероризма, неразпространение на оръжия за масово унищожение и незаконен износ на оръжия

Краткосрочни приоритети

- Сътрудничество за противодействие на разпространението на оръжия за масово унищожение и на техните средства за доставка чрез пълно спазване и изпълнение на национално равнище на съществуващите задължения на страните съгласно международните договори и споразумения за разоръжаване и неразпространение на оръжия, както и други съответни международни задължения;

- Пълноценно използване на оперативното споразумение между Грузия и Европол с цел улесняване на обмена на информация за терористични организации и групировки и техните дейности и мрежи за подкрепа.

Средносрочни приоритети

- Сътрудничество с цел задълбочаване на международния консенсус по отношение на основана на правата на човека борба с тероризма, включително на правното определение за терористични актове, както и чрез насърчаване на постигането на споразумение за всеобхватна конвенция срещу международния тероризъм;
- Продължаване на изпълнението на Резолюция 2396 на Съвета за сигурност на ООН, и по-специално обмен на информация, относно заподозрените в тероризъм лица с цел идентифициране, разкриване и наказателно преследване на чуждестранни бойци терористи;
- Сътрудничество по отношение на митнически контрол, основан на риска, с цел гарантиране на безопасността и сигурността на внесените, изнесените или транзитните стоки;
- Справяне с незаконната търговия с малки оръжия и леко въоръжение, включително боеприпасите за тях, съгласно действащите международни споразумения и резолюции на Съвета за сигурност на ООН, както и съгласно ангажиментите в рамките на други международни инструменти, приложими в тази област;
- Продължаване на сътрудничеството в областта на контрола на износа на конвенционални оръжия в контекста на Общата позиция на ЕС относно контрола върху износа на военни технологии и оборудване. Продължаване на сътрудничеството в борбата с трафика на оръжия и унищожаването на запаси от оръжия;
- Продължаване на приноса към прилагането на контрол над въоръженията и съответните режими за изграждане на доверие; също така и на Договора за неразпространение на ядреното оръжие (ДНЯО) по всичките му три стълба, както и на Конвенцията за забрана на химическото оръжие (КЗХО), Конвенцията за забрана на биологични и токсични оръжия (КБТО) и други съществуващи задължения по съответните международни споразумения и други международни задължения.

2.3 Мирно разрешаване на конфликти

Краткосрочни приоритети

- Продължаване на ефективното сътрудничество между ЕС и Грузия с цел уреждане на конфликта в рамките на договорените формати, включително с оглед гарантиране на цялостно прилагане на постигнатото с посредничеството на ЕС споразумение за прекратяване на огъня от 12 август 2008 г., и безопасно, доброволно и достойно завръщане на вътрешно разселените лица и бежанците в техните домове, както и установяване на способности за подходящото участие на грузинските области Абхазия и Цхинвали/Южна Осетия в задълбочаването на отношенията между ЕС и Грузия;
- Поддържане на ефективно сътрудничество и координация между ЕС и Грузия по отношение на мирното разрешаване на конфликти, включително чрез провеждане на редовен политически диалог, и поддържане на въпроса за изграждането на мира и сигурността на приоритетно място в дневния ред на ЕС;
- Координиране на усилията за улесняване на прилагането на постигнатото с посредничеството на ЕС споразумение за прекратяване на огъня от 12 август 2008 г., включително чрез разработване и насърчаване на последващите мерки за изпълнение в продължение на първоначалните;
- Засилване на усилията за осигуряване на смислени преговори и постигане на осезаеми резултати в рамките на съвместно председателстваните от ЕС, ООН и ОССЕ „Международни преговори в Женева“ въз основа на постигнатото с посредничеството на ЕС споразумение за прекратяване на огъня от 12 август 2008 г. за намиране на трайни решения на предизвикателствата, свързани със сигурността, и хуманитарните въпроси, произтичащи от неразрешения конфликт;
- Пълно и ефективно използване на влиянието на Мисията за наблюдение на ЕС в Грузия за принос към стабилността, нормализирането на обстановката, включително създаване на условия за безопасен и нормален живот за местните общности, живеещи от двете страни на административните граници, и изграждането на доверие;
- Продължаване на работата по възобновяването и ефективното функциониране на механизмите за предотвратяване и реагиране на произшествия в Гали и Ергнети и удвояване на усилията за осигуряване на безопасност и задоволяване на хуманитарните потребности на засегнатите от конфликта хора;

- Продължаване на усилията за преодоляване на нарушаването на правата на човека в грузинските области Абхазия и Цхинвали/Южна Осетия;
- Подкрепа на усилията, насочени към мирното разрешаване на конфликта, включително чрез установяването на контакти с населението на грузинските области Абхазия и Цхинвали/Южна Осетия в контекста на политиката на помирение и ангажираност на Грузия (включително инициативата за мир) и политиката за непризнаване и ангажираност на ЕС, в областта на прилагането на която ЕС и Грузия си сътрудничат;
- Сътрудничество с населението отвъд границите при споделяне на ползите и възможностите, произтичащи от политическото асоцииране и икономическата интеграция между ЕС и Грузия, включително безвизовия режим за краткосрочно пребиваване за Шенгенското пространство;
- Продължаване на насърчаването на свободното движение, търговията, икономическите връзки и възможностите за образование отвъд административните граници, включително чрез инициативата за мир „Стъпка към по-добро бъдеще“, и преглед на законодателството в зависимост от необходимостта.

Сътрудничество при предприемането на мерки за насърчаване на междуличностните контакти и полагане на усилия за изграждане на доверие и помирение между разделените от конфликт общности;

- Предприемане на по-нататъшни стъпки за насърчаване на устойчивата интеграция на вътрешно разселените лица (право на собственост, заетост и целева подкрепа);
- Осигуряване на ефективното изпълнение на националния план за действие за периода 2022—2024 г. относно прилагането на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН относно жените, мира и сигурността (Резолюции 1325 + на Съвета за сигурност на ООН);
- Засилване на значимото участие на жените в мирното разрешаване на конфликти и укрепването на мира и гарантиране на активни консултации със засегнатите от конфликти жени и гражданското общество като част от всички усилия за разрешаване на конфликти;

- Продължаване на съвместните усилия и предприемане на ефективни превантивни мерки за по-нататъшно укрепване на политиката за непризнаване в световен мащаб.

Средносрочни приоритети

- Предприемане на действия за трайното разрешаване на конфликта и, без да се засягат съществуващите формати за работа по свързаните с конфликта въпроси, мирното разрешаване на конфликти ще бъде една от централните теми в дневния ред на политическия диалог между страните, както и в диалога с други съответни международни участници;
- Продължаване на съвместните усилия за насърчаване на създаването на международни механизми за сигурност в грузинските области Абхазия и Цхинвали/Южна Осетия, на достъпа на международни правозащитни организации до тези територии и пълното изпълнение на мандата на Мисията за наблюдение на Европейския съюз в Грузия (EUMM Georgia) в цяла Грузия;
- Продължаване на работата за безопасното, достойно и доброволно завръщане на вътрешно разселените лица и на бежанците в техните места на произход в съответствие с принципите на международното право;
- Продължаване на сътрудничеството с Международния наказателен съд (МНС) чрез прилагане на Римския статут и свързаните с него инструменти, като се отдава дължимото внимание на запазването на неговия интегритет. Продължаване на сътрудничеството с МНС в областта на разследванията във връзка с войната от август 2008 г.

3. Правосъдие, свобода и сигурност

През март 2017 г. грузинските граждани получиха право на безвизово пътуване до ЕС. В този контекст Грузия следва да продължи да изпълнява критериите за либерализиране на визовия режим и препоръките от редовните доклади за механизма за суспендиране на безвизовия режим, публикувани от Комисията, за да се гарантира устойчивостта на безвизовия режим и по този начин да се допринесе за мобилността и междуличностните контакти между ЕС и Грузия.

Освен това споразумението за обратно приемане, партньорството за мобилност между ЕС и Грузия и спогодбите за сътрудничество и споразуменията, в зависимост от случая, с няколко агенции на ЕС в областта на правосъдието и вътрешните работи, като Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), Европейската мрежа за миграцията (ЕММ), Европол, Серол и Евроюст, очертават контекста за засиленото сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи.

3.1 Защита на личните данни

Краткосрочни приоритети

- Гарантиране на високо ниво на защита на личните данни и приемане на законодателство в съответствие с европейските стандарти, както и предприемане на практически мерки за зачитане на правото на защита на личните данни в публичния и частния сектор, включително в сферата на наказателното правосъдие;
- Укрепване на капацитета на надзорния орган по защита на личните данни, за да се гарантира решаването на съвременните технологични предизвикателства в сферата на защитата на личните данни и успешното прилагане на европейските стандарти в Грузия.

Средносрочни приоритети

- По-нататъшно укрепване на капацитета на надзорния орган по защита на личните данни и проследяване на прилагането на стандартите за защита на личните данни.

3.2 Миграция, убежище и интегрирано управление на границите

Краткосрочни приоритети

- Гарантиране на трайно изпълнение на всички критерии за либерализиране на визовия режим и на препоръките, отправени от Комисията в докладите за механизма за суспендиране на безвизовия режим;
- Продължаване на ефективното прилагане на споразуменията за обратно приемане, включително споразумението за обратно приемане между ЕС и Грузия;

- Укрепване на оперативното сътрудничество с цел постигане на бързо намаляване на броя на неоснователните молби за убежище, подадени от грузински граждани в Шенгенското+ пространство;
- Ефективно прилагане на измененията в законодателството на Грузия относно правилата и процедурите за грузински граждани, които напускат и влизат в Грузия при пълно зачитане на правата на човека и изискванията за защита на личните данни;
- Продължаване на организирането на информационни кампании относно правата и задълженията при безвизово пътуване;
- По-нататъшно укрепване на управлението на границите и поддържане на високото качество на граничните проверки и наблюдението на границите;
- Докладване относно подобренията в анализа на данните за миграцията и оценката на рисковете;
- Редовно актуализиране (поне на всеки две години) на миграционния профил на Грузия;
- Продължаване на укрепването на оперативното сътрудничество с Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), включително на сътрудничеството в областта на интегрираното управление на границите, обмена на персонал, обучението, наблюдателите от региона при съвместни операции и обмена на информация чрез мрежата за анализ на риска на Източното партньорство;
- Финализиране и ефективно изпълнение на грузинската Държавна стратегия за интегрирано управление на границите за периода 2021—2025 г. и на придружаващия я план за действие.

Средносрочни приоритети

- Ефективно изпълнение на стратегията на Грузия в областта на миграцията за периода 2021—2030 г. и на придружаващите я планове за действие;
- Разработване на по-ефективни начини за предлагане на кръгова и законна миграция, включително схеми за трудова миграция, при зачитане на съществуващото национално законодателство и компетентности, както и при пълно зачитане на човешките права на всички работници мигранти;

- Ефективно разработване и изпълнение на грузинската Държавна стратегия за интегрирано управление на границите за периода 2021—2025 г. и на придружаващите я планове за действие;
- Поддържане на високо качество на граничните проверки и наблюдението на границите;
- Напредък при обозначаването на държавните граници със съседни държави;
- Продължаване на ефективното изпълнение на държавната програма и дейности в областта на реинтеграцията.

3.3 Правоприлагане

Краткосрочни приоритети

- Осигуряване на пълен оперативен капацитет на надзорния орган, отговорен за провеждането на независими разследвания по жалби срещу служители на правоприлагащите органи. Необходим е професионален и ефективен механизъм, с който да се дава надежден отговор на жалбите срещу полицията, включително чрез вътрешната Главна инспекция;
- Продължаване на ефективното функциониране на отдел „Защита на правата на човека и наблюдение на качеството на разследванията“ към министерството на вътрешните работи, включително чрез подпомагане на предоставянето на професионално обучение на служителите на правоприлагащите органи в областта на правата на човека, гарантирани от Европейската конвенция за правата на човека;
- Допълнително разширяване на прилагането на алтернативи на лишаването от свобода чрез засилване на използването на съществуващите и чрез въвеждане на нови присъди без лишаване от свобода и увеличаване на капацитета на пробационните служби;
- Модернизиране на процесите и техниките на разследване в борбата с организирани, тежки и всякакви други престъпления.

3.4 Борба с организираната престъпност

Краткосрочни приоритети

- Осигуряване на продължаващо изпълнение на съответните планове за действие за борба с трафика на хора и продължаване на дейностите за развитие на капацитета на държавните органи за проактивно установяване и ефективно разследване на случаи на трафик на хора;
- Наблюдение и докладване относно ефективността на проактивното установяване и разследване на случаи на трафик на хора;
- Разработване на нова национална стратегия за борба с организираната престъпност и съпътстващ план за действие и осигуряване на ефективното им изпълнение;
- Пълноценно възползване от споразумението за оперативно и стратегическо сътрудничество с Европол, включително чрез предоставяне на оперативна и стратегическа информация и чрез по-силно участие в цикъла на политиката на ЕС/Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT);
- Продължаване на сътрудничеството със CEPOL за целите на обучението в областта на правоприлагането;
- Продължаване на по-нататъшното развитие на полицейски действия, основани на разузнавателна информация, и единна система за анализ на престъпността, включително чрез приемане и изпълнение на стратегията за полицейски действия, основани на разузнавателна информация.

Средносрочни приоритети

- Продължаване на усилията в областта на предотвратяването и борбата с организираната престъпност, по-специално в рамките на цикъла на политиката на ЕС за справяне с организираната и тежката международна престъпност/Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT);
- Засилване на сътрудничеството при справянето с киберпрестъпността и осигуряване на необходимите обучения в областта на правоприлагането за грузинските органи;

- Увеличаване на усилията за борба с киберпрестъпността за изграждане на всеобхватна правна и институционална рамка в съответствие с Будапещенската конвенция;
- Допълнително засилване на трансграничното сътрудничество в областта на правоприлагането в борбата с грузинските организирани престъпни групи.

3.5 Борба с незаконните наркотици

Краткосрочни приоритети

- Продължаване на сътрудничеството в областта на превенцията на наркотиците и чрез пълно привеждане в съответствие на политиките в областта на наркотиците с позициите на ЕС и допълнително усъвършенстване на механизмите за превенция чрез изпълнение на националната стратегия за превенция на злоупотребата с наркотици за периода 2021—2026 г. и съответните планове за действие към нея;
- Поддържане на тясно сътрудничество с Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН) с цел подобряване на капацитета на грузинската Национална обсерватория за наркотици и обмен на значима и валидна информация;
- Осигуряване на изпълнението на националните стратегии за борба с наркотиците и последващи планове за действие.

Средносрочни приоритети

- По-нататъшно гарантиране на балансиран и интегриран подход към въпросите, засягащи наркотиците, с цел укрепване на системите за справяне със здравословните и социалните последици от употребата на наркотици, както и гарантиране на по-ефективна превенция и предприемане на действия, насочени към намаляване на предлагането, трафика и търсенето на незаконни наркотици;
- Продължаване на редовния диалог по линия на провеждания в рамките на Източното партньорство диалог относно наркотиците.

3.6 Борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма

Краткосрочни приоритети

- Привеждане в съответствие на грузинското законодателство с четвъртата и петата директива на ЕС относно борбата с изпирането на пари;

- Наблюдаване и докладване относно броя на издадените заповеди за замразяване и конфискация и относно прогнозната стойност на замразеното и конфискувано имущество с оглед на това да се гарантира ефективното изпълнение на законодателството на Грузия относно конфискацията на активи от престъпна дейност.

Средносрочни приоритети

- Продължаване на работата по разработване на правна и институционална рамка за предотвратяване и борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма, включително чрез сближаване със законодателството на ЕС в тези области;
- Продължаване на работата по въвеждането на стандартите, посочени в препоръките на Специалната група за финансови действия (FATF) относно финансирането на тероризма;
- Продължаване на сътрудничеството със Специалната група за финансови действия (FATF), Съвета на Европа, Комитета на експертите по оценяване на мерките срещу изпирането на пари и финансиране на тероризма (MONEYVAL), както и съответните органи на държавите — членки на ЕС, по въпросите на борбата срещу изпирането на пари;
- Продължаване на засилването на оперативното сътрудничество в областта на конфискацията, възстановяването на активи и управлението на активи чрез ефективна комуникация и обмен на най-добри практики между грузинските власти и службите за възстановяване на активи в ЕС.

3.7 Правно сътрудничество

Краткосрочни приоритети

- Продължаване на изпълнението на споразумението за оперативно сътрудничество с Евроюст.

Средносрочни приоритети

- Засилване на съдебното сътрудничество по граждански и търговски дела чрез прилагане на Конвенцията от 1965 г. за връчване в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела и Конвенцията от 1970 г. за събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела;

- Присъединяване към и прилагане на основните конвенции на Хагската конференция по международно частно право в областта на съдебното сътрудничество, както и закрилата на детето, например Конвенцията от 2005 г. за споразуменията за избор на съд и Хагската конвенция от 2007 г. за издръжка на деца и на други членове на семейството, заедно с Протокола относно приложимото право към задълженията за издръжка към нея;
- Засилване на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси чрез присъединяване към съответните конвенции и тяхното прилагане, по-специално тези на Съвета на Европа.

4. Търговия и свързани с търговията въпроси

Страните ще продължат да задълбочават интеграцията въз основа на Споразумението за асоцииране и задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия (ЗВЗСТ). Страните са наясно, че пълният потенциал на това споразумение все още не е постигнат и ще си сътрудничат за постигане на съответствие с достиженията на правото на ЕС, както е посочено в съответните приложения към Споразумението за асоцииране/ЗВЗСТ, особено в свързаните с търговията области, посочени по-долу.

Ефективното прилагане на Споразумението за асоцииране и на предвидената в него ЗВЗСТ, което е свързано с по-широкия процес на регулаторно сближаване и съответните необходими реформи, допринася за създаването на условия за засилени икономически и търговски отношения с ЕС, водещи до по-нататъшна постепенна икономическа интеграция на Грузия във вътрешния пазар на Европейския съюз, както е предвидено в Споразумението за асоцииране. Страните ще работят заедно за прилагането на всички разпоредби на Споразумението за асоцииране/ЗВЗСТ. Двете страни ще си сътрудничат редовно, включително чрез двустранните структури, създадени в рамките на Споразумението за асоцииране ЕС — Грузия, както и в многостранни рамки.

Грузия ще укрепи националната институционална рамка, за да гарантира безпристрастно прилагане, изпълнение и мониторинг на новото законодателство, прието във всяка съответна област.

Грузия редовно ще информира ЕС за актуалното състояние на сближаването чрез специализираните подкомитети и в рамките на годишното заседание на Комитета за асоцииране в състав „Търговия“. Когато е целесъобразно и със съгласието на двете страни, ЕС ще предоставя помощ и експертен опит, за да помогне на грузинските власти в този процес.

4.1 Търговия със стоки

Краткосрочни приоритети

- Въвеждане на допълнителни подобрения в областта на статистиката за търговията;
- Съвместна работа за диверсифициране на структурата на износа на Грузия, включително износ на нови продукти за пазара на ЕС.

Средносрочни приоритети

- Тясно сътрудничество с оглед на ефективното прилагане на механизма за недопускане на заобикалянето на мерки;
- Подпомагане на Грузия при изготвянето и прилагането на законодателството, което тя евентуално възнамерява да изготви във връзка с достъпа до пазара или други свързани с това въпроси (например средства за търговска защита);
- Осигуряване на обмен на информация относно развитието, свързани с достъпа до пазара, и политиката за достъпа до пазара.

4.2 Технически наредби, стандартизация и свързана инфраструктура

Краткосрочни приоритети

- Изготвяне на законодателството, което Грузия е поела ангажимент да приложи въз основа на Споразумението за асоцииране, както е предвидено в стратегията ѝ относно техническите пречки пред търговията;
- Допълнително изграждане на инфраструктура, свързана с управлението по отношение на стандартите, техническите наредби, метрологията, надзора на пазара, акредитацията и процедурите за оценка на съответствието, включително чрез подкрепа от ЕС;

- Улесняване на подготовката и адаптацията на заинтересованите страни, включително икономическите оператори, за прилагането на сближеното законодателство;
- Продължаване на прилагането на стратегията за надзор на пазара за промишлени продукти;
- Подсилване на административния капацитет за надзор на пазара на съответните държавни институции и органи за надзор на пазара на Грузия;
- Предоставяне на по-нататъшно обучение на персонала на администрацията на държавните органи и агенции, работещи по техническите наредби, метрологията и стандартизацията, и акредитацията;
- Обмен на информация за всички съответни аспекти на стратегиите на Грузия относно техническите пречки пред търговията и надзора на пазара, включително за приложимите срокове.

4.3 Санитарни и фитосанитарни (СФС) мерки

Краткосрочни приоритети

- Подкрепа за системата за ранно предупреждение по отношение на безопасността на храните и фуражите, здравето на животните и здравето и безопасността на растенията;
- Организиране на информационни кампании със съответните агенции, предприятия и неправителствени организации (НПО) във връзка с изискванията за достъп до пазара на ЕС, както и с гражданското общество по отношение на съответните аспекти на храните и безопасността на храните, свързани със защитата на потребителите;
- Предоставяне на допълнителни технически консултации и подкрепа на Грузия при изготвянето и прилагането на законодателството в областта на санитарните и фитосанитарните мерки, включително обучение на съответния персонал, предоставяне на подкрепа за изграждането на капацитет на компетентния орган и подкрепа за подобряването на лабораторния капацитет в съответствие с изискванията на ЕС;
- Подкрепа на Грузия за успешно прилагане на сближеното законодателство в областта на санитарните и фитосанитарните мерки;

- Подобряване на способността за адаптация на грузинските предприятия за прилагане на сближеното законодателство. Съсредоточаване на подкрепата към капацитета за адаптиране, по-специално за микро-, малките и средните стопански субекти в областта на храните.

Средносрочни приоритети

- Подпомагане на Грузия да подобри анализа на риска в областта на санитарните и фитосанитарните мерки; осигуряване на ветеринарен и фитосанитарен контрол и контрол за безопасност на храните на граничните инспекционни пунктове; улесняване на адаптацията на грузинските предприятия за прилагане на сближеното законодателство; постигане на напредък във връзка с разрешаването на допълнителни хранителни продукти на пазара на ЕС;
- Сътрудничество в областта на хуманното отношение към животните и за по-малка употреба на антибиотици в животновъдството с цел борба с антибиотичната резистентност.

4.4 Улесняване на митническата и търговската дейност

Краткосрочни приоритети

- Продължаване на сътрудничеството по текущата работа за сближаване на грузинското законодателство с достиженията на правото на ЕС и международните стандарти, изброени в съответното приложение към Споразумението за асоцииране, като например новия Митнически кодекс;
- Гарантиране на прилагането на стратегическата рамка за митническо сътрудничество с последващ преглед и актуализиране при необходимост;
- Продължаване на подкрепата за прилагането на грузинското законодателство относно защитата на правата върху интелектуалната собственост, осъществявана от митническите органи, в съответствие с достиженията на правото на ЕС, както е предвидено в Споразумението за асоцииране;
- Редовно информиране за прилагането на Митническия кодекс;
- Подпомагане на Грузия при присъединяването ѝ към Конвенцията за общ транзитен режим.

- Сътрудничество по мерки, свързани с инициативи и платформи за цифровизация на митниците, отворени за Грузия.

Средносрочни приоритети

- По-нататъшно модернизиране на митническите органи на Грузия;
- По-нататъшно опростяване и модернизиране на митническите процедури;
- Сътрудничество при митническия контрол, основан на риска, и споделяне на релевантна информация, способстваща за по-добро управление на риска и сигурност на веригите на доставки, улесняване на законната търговия и безопасността и сигурността на внасяните, изнасяните или транзитно преминаващите стоки;
- Засилване на диалога относно борбата с измамите с цел предотвратяване на незаконната търговия, включително търговията с акцизни стоки, по-специално чрез задълбочаване на сътрудничеството в рамките на Протокола относно административната взаимопомощ по митнически въпроси;
- Изграждане на капацитет за подобряване на прилагането на цифровата митническа среда;
- Работа по взаимно признаване на системата за одобрени икономически оператори, както е предвидено в Споразумението за асоцииране.

4.5 Правила за произход

Краткосрочни приоритети

- Прилагане на разпоредбите на Паневросредиземноморската конвенция, особено в областта на доказателствата за произход (издаване и проверка, спазване на правилата за произход) и митническото сътрудничество.

4.6 Установяване, търговия с услуги и електронна търговия

- Обучение за изграждане на необходимия административен капацитет за осъществяването на планираното сближаване на законодателството;

- Обмен на информация и опит относно разработването на оперативно съвместими платформи за електронна търговия;
- Обмен на информация и опит с цел повишаване сред заинтересованите страни на осведомеността относно прилагането и изпълнението на ключовите разпоредби на Директивата за пощенските услуги в ЕС, и по-специално задължението за предоставяне на универсална услуга, както и други относими секторни пощенски политики.

4.7 Обществени поръчки

Краткосрочни приоритети

- Намаляване на дела на пряко възлаганите обществени поръчки (без открита тръжна процедура) чрез по-строго вторично законодателство и по-стриктно прилагане на правилата, по-специално по отношение на пряко възлаганите обществени поръчки поради спешна необходимост и събития с ограничен срок;
- Създаване на независим и безпристрастен орган за контрол на обществените поръчки в съответствие с преразгледаната правна рамка;
- Предоставяне на точна и навременна информация относно планираната законодателна дейност, засягаща политиката за обществените поръчки и нейното прилагане, както по отношение на законодателното сближаване, така и на изграждането на институции в областта на обществените поръчки;
- Съветът за асоцииране ще приеме съответното съвместно решение за предоставяне на достъп до пазара в съответствие с приключването на фаза I от пътната карта по главата за обществените поръчки.

Средносрочни приоритети

- Страните ще обсъдят допълнително изпълнението на задълженията, произтичащи от Споразумението за асоцииране;
- С подкрепата на ЕС Грузия ще продължи изготвянето и приемането на ново законодателство в областта на обществените поръчки в съответствие с процеса на сближаване и графика, предвиден в Споразумението за асоцииране.

4.8 Права върху интелектуална собственост (ПИС)

Краткосрочни приоритети

- Подкрепа за функционирането на Националния център за интелектуална собственост на Грузия „Sakpatenti“ с цел да се гарантира защитата на правата върху индустриална собственост и авторското право; разширяване на сътрудничеството с органи и промишлени асоциации на трети държави;
- Укрепване на капацитета за правоприлагане на съответните държавни органи или изпълнителни агенции, както и гарантиране на правилното функциониране на съдебната система, за да се осигури достъп до правосъдие за носителите на права и прилагане на санкциите;
- Предприемане на ефективни мерки срещу фалшифицирането и пиратството, включително изготвяне на статистическа информация за тези дейности, която да се обменя между страните;
- Сътрудничество по отношение на прилагането на режим на изчерпване на правата в областта на интелектуалната собственост.

Средносрочни приоритети

- Гарантиране на висока степен на защита за носителите на права от двете страни и прилагане на правата върху интелектуална собственост;

Предприемане на мерки за повишаване на осведомеността на обществеността в сферата на защитата и използването на правата върху интелектуална и индустриална собственост и осигуряване на ефективен диалог с носителите на права.

4.9 Конкурентоспособност

Средносрочни приоритети

- Сътрудничество по отношение на прилагането на глава „Конкуренция“ от Споразумението за асоцииране и свързаните с това реформи. Сътрудничеството ще обхване институционалната рамка и съответния административен капацитет на органа за защита на конкуренцията на Грузия за гарантиране на ефективното прилагане на съответното законодателство в областта на конкуренцията;

- Сътрудничеството ще обхване и засилен диалог относно дейностите по прилагане в областта на конкуренцията и субсидирането.

4.10 Прозрачност

Краткосрочни приоритети

- По-нататъшно засилване на изпълнението на поетите ангажменти във връзка с прозрачността при изготвянето на политики, свързани с търговията;
- Обсъждане на добрите практики и съответния опит по отношение на прозрачността при изготвянето на политиките, обмен на информация и предоставяне на необходимото обучение, включително по отношение на механизмите за комуникация и консултирането на заинтересовани страни, както и провеждане на семинари и други прояви за широката общественост, целящи да разяснят прилагането на Споразумението за асоцииране и процеса на сближаване.

4.11 Търговия и устойчиво развитие

Краткосрочни приоритети

- Създаване на подходяща система за прилагане и надзор за всички трудови стандарти и права, и по-специално за премахването на детския труд в съответствие с международните принципи и практики и тези на ЕС;
- Сътрудничество за прилагането на актуализирания национално определен принос и за разработването на дългосрочна стратегия за развитие при ниски емисии на парникови газове в съответствие с Парижкото споразумение;
- Допълнително засилване на ефективността на прилагането на системата CITES, по-специално за видовете, търгувани с ЕС в големи количества, като *Galanthus spp*;
- Продължаване на подобряването и обмена на най-добри практики по главата за участието на заинтересованите страни и диалога с гражданското общество;

- Продължаване на диалога относно изпълнението на ангажиментите, свързани с търговията и устойчивото развитие.

Средносрочни приоритети

- Продължаване на обмена на информация за ефективно прилагане на трудовите стандарти и за защита на труда, включително ефективен надзор и прилагане;
- Обсъждане на изпълнението на многостранните споразумения по околната среда, по които всяка от подписващите страни е страна;
- Сътрудничество с цел постигане на амбициозна глобална рамка за биологично разнообразие съгласно Конвенцията за биологичното разнообразие.

5. *Икономическо и секторно сътрудничество*

Страните ще си сътрудничат за насърчаване на икономическото развитие и икономическата интеграция, включително чрез задълбочаване на секторното сътрудничество, подкрепа на развитието на МСП, съсредоточаване върху постигането на устойчив, екологосъобразен, приобщаващ и цифров икономически растеж. Страните ще си сътрудничат, за да се преодолеят социално-икономическите последици от пандемията от COVID-19, като същевременно се изгради краткосрочна и дългосрочна устойчивост. Страните ще работят заедно, за да гарантират достойни и справедливи условия на труд за всички, да подсилат равните възможности и достъпа до пазара на труда, да се борят с бедността и социалното изключване. Грузия ще засили сближаването на нормативните си уредби с достиженията на правото на ЕС в съответствие с ангажиментите по Споразумението за асоцииране. Тя също ще укрепи националната институционална рамка, за да гарантира независимо прилагане, изпълнение и мониторинг на новото законодателство, прието във всяка съответна област. Грузия редовно ще информира ЕС за актуалното състояние на сближаването чрез специализираните подкомитети и когато е целесъобразно, със съгласието на двете страни, ЕС ще предоставя помощ и експертен опит, за да помогне на грузинските власти в този процес.

5.1 *Икономическо развитие и пазарни възможности*

Средносрочни приоритети

- Сътрудничество с цел подпомагане на Грузия в изграждането на напълно функционираща пазарна икономика, като се акцентира върху постигането на устойчив, екологосъобразен и приобщаващ икономически растеж, и постепенно сближаване на нейните политики с политиките на ЕС в съответствие с водещите принципи за макроикономическа стабилност, стабилни публични финанси и стабилна финансова система, както и устойчивост на платежния баланс;
  - Наблюдаване на макроикономическите промени, обсъждане на основните предизвикателства пред политиката и обмен на информация за най-добрите практики чрез засилване на редовния диалог по макроикономическите въпроси с цел да се подобри качеството на вземането на решения в сферата на икономическата политика;
  - Укрепване на независимостта и регулаторния капацитет на Националната банка на Грузия и споделяне на опита на ЕС по отношение на паричната политика и политиката на обменния курс, включително по отношение на международната роля на еврото, за по-нататъшно развитие на капацитета на Грузия в тези области;
  - По-нататъшно подобряване на устойчивостта и управлението на публичните финанси чрез допълнително подобряване на фискалните реформи;
  - Подобряване на ефективността на държавните предприятия и по-нататъшно намаляване на свързаните фискални рискове чрез приемане на стандарти за корпоративно управление;
  - Разработване на устойчива, цялостна и добре насочена мрежа за социална закрила;
- Насърчаване на по-голямо приобщаване на жените на пазара на труда и в бизнеса, което подпомага икономическия растеж.

5.2 Селско стопанство и развитие на селските райони

Краткосрочни приоритети

- Гарантиране на изпълнението на стратегията за развитие на земеделието и селските райони (ARDS) за периода 2021—2027 г. и съответните планове за действие;
- Приемане до 2021 г. и прилагане на стратегическия документ за компонента за безопасността на храните от стратегията за развитие на земеделието и селските райони (ARDS) за периода 2021—2027 г.;
- Провеждане на институционалната реформа за развитието на селските райони;
- Подкрепа за разработването на ефективни вериги за създаване на стойност, подпомагане на МСП да повишат конкурентоспособността си в избрани сектори с висока експортна стойност; засилване на съгласуваността между избора на приоритетни вериги за създаване на стойност и търговските приоритети;
- Осигуряване на възможности за жените в диверсифицираните икономики на селските райони;
- Осигуряване на предоставянето на всички обществени услуги в селските райони с особен акцент върху най-отдалечените селски места, за да не се пренебрегва никой.

Средносрочни приоритети:

- Модернизиране на институциите, които отговарят за развитието на селското стопанство и на селските райони, и подобряване на тяхната ефективност, включително чрез участието в този процес на всички имащи отношение заинтересовани страни от сектора. Допълнително засилване на механизма за координация между правителството и организациите на гражданското общество;
- Насърчаване и улесняване на интелигентно по отношение на климата селско стопанство, енергийно ефективни технологии и други добри селскостопански практики; модернизиране и подобряване на производството, преработката и съхраняването на селскостопански продукти за повишаване на производителността, добавената стойност и конкурентоспособността на селското стопанство на Грузия;

- Улесняване на постепенното приемане на стандарти за предлагането на пазара на селскостопански продукти с оглед постигането на по-добра безопасност на храните и продължаване на прилагането на схеми за качество, в т.ч биологичното земеделие и продуктите с географски означения;
- Подобряване на конкурентоспособността и устойчивостта на селскостопанското производство, включително чрез насърчаване на икономии от мащаба посредством пазарно ориентирани земеделски кооперации и организации на производители, чрез разработване на системи за консултиране и разширяване на производството с цел неговото увеличаване и подпомагане на износа; насърчаване на биологичното производство и улесняване на достъпа до кредити и финансови средства за селското стопанство;
- Пристъпване към постепенно сближаване и изпълнение на ефективни политики за селското стопанство и развитието на селските региони въз основа на доказани модели в ЕС;
- Подобряване на заетостта и условията на живот в селските райони чрез по-добро управление на природните ресурси, по-добри услуги и инфраструктура и диверсифициране на икономиката на селските райони.

5.3 Вътрешен финансов контрол в публичния сектор и външен одит

Краткосрочни приоритети

- По-нататъшно развитие на системата за вътрешен контрол при децентрализирана управленска отговорност, включително функционално независим вътрешен одит в държавните органи, чрез гарантиране на хармонизация с общоприетите международни стандарти, рамки и добрите практики на ЕС.

Средносрочни приоритети

- По-нататъшно усъвършенстване на системата за вътрешен контрол и вътрешен одит в публичния сектор вследствие на оценка на разликите между текущата практика и общоприетите международни стандарти, рамки и добрите практики на ЕС;

- Гарантиране на по-нататъшното развитие на функцията за външен одит на Сметната палата (Държавната служба за одит на Грузия) в съответствие с общоприетите международни стандарти (ИНТОСАЙ).

5.4 *Обществено здравеопазване*

Краткосрочни приоритети

- По-нататъшно прилагане на достиженията на правото на ЕС в областта на здравеопазването, както е посочено в съответните приложения към Споразумението за асоцииране, по-специално в областта на безопасността на кръвта, контрола на тютюна, качеството и безопасността на продуктите с човешки произход (кръв, тъкани, органи, клетки), заразните болести и готовността при пандемия в съответствие с международните задължения на Грузия по силата на Рамковата конвенция за контрол на тютюна и Международните здравни правила;
- Подобряване на обхвата на програмата за всеобщо здравеопазване и намаляване на разходите, заплащани „от джоба“ на пациента. Инвестиране в цифровата трансформация (електронно здравеопазване);
- Подобряване на качеството и достъпността на първичните здравни грижи, насочени към превенция на заболяванията и повишаване на качеството на живота;
- Финализиране, приемане и започване на изпълнението на националната здравна стратегия и планове за действие към нея;
- Засилване на националните многоотраслови действия за борба с антимикробната резистентност, наред с другото чрез засилване на наблюдението, разумна употреба на антимикробни средства и контрол на инфекциите в здравните заведения;
- Подготовка за прилагането на насоките на Международната конференция по хармонизация на техническите изисквания при регистриране на лекарствени продукти за хуманна употреба (ICH) в рамките на сближаването с достиженията на правото на ЕС в областта на фармацевтиката. Това би предоставило на Грузия добра основа за гарантиране на качеството, безопасността и ефикасността на лекарствата (предимно за внос или за местно производство/потребление).

Средносрочни приоритети

- Подобряване на приобщаващия характер на здравните грижи и профилактиката, например като се насърчава здравословният начин на живот чрез участието на организациите на гражданското общество и местните органи;
- Засилване на създаването на политики и контрола върху здравните институции, както и правата на пациентите и тяхната приложимост;

Укрепване на лечебните заведения — повечето от които са частни — и тяхната отчетност чрез установяване на показатели за качество, основаващо се на стойността снабдяване и други процеси за управление на качеството, включително признаване на акредитацията на лечебните заведения от международни органи по акредитация.

5.5 Данъчно облагане

Краткосрочни приоритети

- Усъвършенстване и опростяване на данъчното законодателство;
- Насърчаване на доброто управление в областта на данъчното облагане, подобряване на международното сътрудничество и прилагане на принципите на добро управление в областта на данъчното облагане, включително световните стандарти за прозрачност и обмен на информация и справедливо данъчно облагане и минималните стандарти срещу свиването на данъчната основа и прехвърлянето на печалби;
- Подобряване на капацитета на данъчната администрация, по-специално чрез преминаване към по-целева, основана на риска система за данъчен контрол и възстановяване на ДДС;
- Засилване на сътрудничеството с Европейската служба за борба с измамите (OLAF) за противодействие на измамите и контрабандата на акцизни стоки и борба с тях;
- Предприемане на мерки за хармонизиране на политиките за противодействие на измамите и контрабандата на акцизни стоки и борба с тях, в т.ч. ключови области на политиката;

- Сътрудничество с Грузия за присъединяване към и успешно прилагане на Протокола на Световната здравна организация (СЗО) за премахване на незаконната търговия с тютюневи изделия;
- Разгръщане на сътрудничеството с данъчните администрации на държавите — членки на ЕС, чрез обмен на новопридобит опит и информация за тенденциите в областта на данъчното облагане, в т.ч. проучване на възможностите за включване на данъчната администрация на Грузия в програмата „Фискалис“ на ЕС.

Средносрочни приоритети

- Постепенно привеждане в съответствие (до 2026 г.) на националните ставки на акциза върху тютюневите изделия с нивата на данъците в ЕС;
- Постепенно привеждане в съответствие на грузинското законодателство с Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията.

5.6 Статистически данни

Краткосрочни приоритети

- Разглеждане на статистическите разминавания при данните за измерване на двустранната търговия между ЕС и Грузия;
- Разработване на данни, групирани по полов признак, и тяхното използване за целите на анализа и докладването.

Средносрочни приоритети

- Гарантиране на сближаването със съответните достижения на правото на ЕС;
- Създаване на регистър на населението в Грузия;
- Изготвяне на регионална статистика в съответствие с класификацията по NUTS;
- Увеличаване на достъпността и използването на административни данни за статистически цели;

- По-нататъшно гарантиране на наличността на статистически и други данни за изследователите, журналистите и широката общественост;
- Привеждане на методологията за бизнес статистика в съответствие със стандартите на ЕС и бизнес статистика, ориентирана към бъдещите изисквания по отношение на данните, съгласно заложеното в Рамковия регламент за интегрирана бизнес статистика (FRIBS); за укрепването на процеса за привеждане в съответствие е желателно да се насърчи обменът на опита на страните от ЕС в прилагането на FRIBS.

5.7 Политика за потребителите

- Продължаване на постепенното сближаване на законодателството на Грузия със съответното законодателство на ЕС и международните инструменти;
- Повишаване на защитата на потребителите в Грузия, по-специално чрез обучение на държавни служители и други лица, представляващи интересите на потребителите, във връзка със сближаването със законодателството на ЕС и последващото му прилагане.

5.8 Дружествено право, счетоводство и одит и корпоративно управление

Краткосрочни приоритети

- Прилагане на грузинския Закон за предприемачите в съответствие с изискванията на приложението към Споразумението за асоцииране.

Средносрочни приоритети

- Развиване на административния капацитет на съответните държавни институции;
- По-нататъшно прилагане на съответните международни одитни стандарти на национално равнище и насърчаване на прилагането им от всички регистрирани одитори на национално равнище;

- Обмен на навременна, уместна и точна информация за актуалното състояние на действащото законодателство и съответствието му с правото на ЕС като се използва формата, договорен между страните, с цел прилагане на правото на ЕС в съответствие с договорения график.

5.9 Финансови услуги

Краткосрочни приоритети

- Приемане и прилагане на закон за задължително застраховане на МПС;
- Идентифициране на областите, в които следва да се предостави обучение и да се изгради капацитет;
- Предоставяне на навременна, уместна и точна информация за актуалното състояние и развитието на действащото законодателство в Грузия.

Средносрочни приоритети

- По-нататъшно разработване на регулаторната и надзорна рамка в съответствие с международно договорените регулаторни стандарти, включително нов подход, средства и инструменти за надзор;
- Подобряване на административния капацитет на надзорните органи;
- Насърчаване на диверсификацията на финансовите пазари чрез развитието на пазари на финансови услуги в областта на застраховането, капитала, пенсиите и небанковите финансови институции. Подобряване на финансовата инфраструктура и насърчаване на финансовата устойчивост и приобщаване;
- Подкрепа на усилията на Грузия за изпълняване на критериите за евентуално присъединяване към Единната зона за плащания в евро (SEPA).

5.10 Политика в областта на промишлеността и предприятията и минно дело

Краткосрочни приоритети

- Изпълнение на Стратегията на Грузия за МСП и съответните планове за действие;

- Разработване на следваща бюджетна стратегия за МСП, включваща рамка за измерване на ефективността. Провеждане на консултации с частния сектор. Възлагане на ясни цели на агенциите за МСП (включително ключови показатели за ефективност), като същевременно бъде осигурена оперативна независимост и приемственост.

Средносрочни приоритети

- Изпълнение в рамките на възможното на специално изработената за държавата пътна карта и на препоръките от оценките по Законодателния акт за малкия бизнес;
- Обвързване на развитието на МСП с възможностите, създадени от ЗВЗСТ, включително чрез мрежи за подпомагане на бизнеса (като например мрежата „Enterprise Europe“) и клъстери;
- Засилване на публично-частния диалог, за да се подобри участието на предприятията с всякакъв размер и техните сдружения в подготовката на регулаторни действия и те да бъдат своевременно информирани относно мерките за изпълнение, за да могат предприятията — по-специално МСП — да се адаптират към новите мерки;
- Развиване на възможности за стартиращите грузински предприятия да навлязат на пазарите на ЕС и Грузия;
- Подобряване на обхвата и достъпа до финансиране за МСП; развитие на финансирането от небанкови финансови институции за бизнес дейности, като например чрез рискови инвестиции, колективно финансиране, социално предприятие;
- Подкрепа на равенството между мъжете и жените и интегриране на принципа на равенство между половете в развитието на МСП в Грузия чрез подкрепа на увеличаването на дела на жените предприемачи, по-специално в малките и средните предприятия, достъпа им до финансиране и т.н.;
- Насърчаване на предприемачеството сред младежите и включването им в екосистемата на предприемачеството и на стартиращите предприятия;

- Подобряване на сътрудничеството между предприятията чрез развитие и укрепване на клъстери, насочени към устойчив, екологосъобразен и приобщаващ икономически растеж, и като се вземат предвид възможностите, предлагани от прехода към по-кръгова икономика;
- Увеличаване на производителността, например чрез по-нататъшна цифровизация на икономиката и прилагане на иновативни практики в публичния и частния сектор; приоритизиране на цифровизацията на веригите за създаване на стойност от стратегическо значение;
- В рамките на специалния подкомитет — обмен на информация в областта на минното дело и металите, за да се постигне по-добро разбиране на политиките на Грузия и на ЕС, в това число изпълнението на инициативата на ЕС за суровините, плана за действие относно суровините от изключително важно значение, научноизследователската програма „Хоризонт 2020“ и наследилата я програма „Хоризонт Европа“, и Европейското партньорство за иновации в областта на суровините.

5.11 Туризм

- Наред с другото в рамките на специалния подкомитет — обмен на информация относно развитието на туризма в Грузия и в ЕС, включително относно актуални събития и добри практики, и подкрепа на държавата в прилагането на стратегията на Грузия в областта на туризма.

5.12 Трудова заетост, социална политика и равни възможности

Краткосрочни приоритети

- Продължаване на сближаването на грузинското законодателство с достиженията на правото на ЕС в областта на здравословните и безопасни условия на труд, трудовото право, равенството между половете и борбата с дискриминацията в съответствие със сроковете, посочени в съответното приложение към Споразумението за асоцииране;
- Създаване и прилагане на правната рамка за ефективна система за изпълнение и надзор на цялото законодателството в областта на труда и условията на труд в съответствие с международните принципи и принципите на ЕС, както и изграждане на капацитет на социалните партньори, съдебната власт и други съответни заинтересовани страни относно сближеното законодателство;

- Прилагане на Закона за насърчаване на заетостта и гарантиране на ефективното функциониране на новата Държавна агенция за подпомагане на заетостта и по-специално осигуряване на ресурси (бюджет, персонал);
- Изпълнение на Стратегията на Грузия за пазара на труда за периода 2020—2023 г. и съответните планове за действие;
- Допълнително повишаване на капацитета на министерството на вътрешно разселените лица от окупираните територии, труда, здравеопазването и социалните въпроси и услуги;
- Засилване на активната подкрепа при прехода на младежта към работа чрез осигуряване на равни възможности за всички младежи да развият необходимите умения и да придобият практически опит, за да се улесни преходът от образование към пазара на труда;
- Гарантиране, че системата за социална закрила подкрепя активизирането (участието на пазара на труда), и гарантиране на адекватността и устойчивостта на социалното подпомагане и пенсионните схеми.

Средносрочни приоритети

- По-нататъшно гарантиране на ефективна система за инспекция на труда в съответствие с международните практики и практиките на ЕС, за да се осигури административен и изпълнителен капацитет в сферата на здравословните и безопасни условия на труд и трудовото право, както и за подсилване на съответните съдебни органи и капацитета на заинтересованите страни;
- Продължаване на укрепването на капацитета на новата Държавна агенция за подпомагане на заетостта в съответствие с практиките на европейските публични служби по заетостта и осигуряване на достъпни и ефективни служби по заетостта;
- Прилагане на пилотни подходи в подкрепа на прехода на младежите към работа;
- Наблюдаване на изпълнението и резултатите от Стратегията за пазара на труда за периода 2020—2023 г.;
- Поддържане на добре работещ социален диалог чрез ефективното функциониране на Тристранната комисия за социално партньорство и регионалния ѝ клон чрез изграждане на капацитет на социалните партньори;

- Подкрепа на междусекторни мерки за подобряване на достъпа до работни места за лица в уязвимо положение;
- Усъвършенстване на Социалния кодекс, насочено към подобряване на системата на заетостта и социалните обезщетения и здравното обслужване от по-широка гледна точка на социалното благополучие (заетост, социална мобилност, здравно обслужване, социална сигурност и социално подпомагане);
- Предприемане на стъпки за справяне с „неформалната заетост“/„недекларирания труд“ в сътрудничество със социални партньори и международни организации.

5.13 Цифрова икономика и общество

Средносрочни приоритети

- Страните ще работят заедно за по-нататъшно хармонизиране на грузинското законодателство с Директивата за мрежова и информационна сигурност (МИС) на ЕС и за подобряване на киберустойчивостта на ключови критични инфраструктурни сектори и организации от публичния сектор въз основа на съответния опит, практики и норми на ЕС;
- Сближаване с достиженията на правото на ЕС в областта на електронните съобщения; по-специално допълнително засилване на независимостта и административния капацитет на националния регулаторен орган в областта на електронните съобщения;
- Прилагане на регионалното споразумение за роуминга (очаква се да бъде подписано в началото на 2022 г.);
- Прилагане на регионалното координационно споразумение за радиочестотния спектър (очаква се да бъде подписано в началото на 2022 г.);
- Прилагане на Националната стратегия за развитие на ширококолов достъп на Грузия и свързания с нея план за действие, като се вземат предвид законодателството и най-добрите практики на ЕС;
- Подкрепа на Грузия по отношение на цифровата свързаност на Черно море;

- Страните ще си сътрудничат във връзка с приемането от Грузия на правни рамки за схеми за електронна идентификация и удостоверителни услуги в съответствие със законодателството на ЕС и най-добрите практики с оглед на евентуално споразумение за взаимно признаване на удостоверителни услуги;
- Подобряване на цифровата икономика на Грузия в областта на цифровите умения, цифровите иновации и екосистемите за стартиращи предприятия, киберсигурността и електронните услуги за гражданите и предприятията и внедряването на спътникови данни и услуги.

5.14 Политика в областта на рибарството и морското дело

Краткосрочни приоритети

- Насърчаване на интегриран подход към морското дело, по-специално чрез принос за разработването на междусекторни и регионални инициативи в тази област благодарение на създаването на механизъм за координация, както и на набелязването на области от общ интерес и осъществяването на активно сътрудничество с крайбрежните държави и заинтересованите страни от морския сектор в региона на Черно море в контекста на общата морска програма за Черно море;
- Подобряване и засилване на наблюдението и контрола на риболовните дейности и на търговията с продукти от риболов и на тяхната проследимост, както и на капацитета на компетентните органи, за по-ефективна борба с незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов (ННН риболов);
- Проследяване на развитието и мерките, предприети в рамките на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море (GFCM) и финализиране на обновяването на статута ѝ на пълноправен член на GFCM;
- По-нататъшно изпълнение на управлението на рибарството и аквакултурите съгласно стратегията на GFCM за 2030 г. към устойчивост на рибарството в Черно море и устойчиво развитие на аквакултурите;

- Продължаване с текущия процес по приемане на правна рамка, обхващаща риболова и свързаните с риболов дейности на флота на Грузия на дълги разстояния, както и инструменти за прилагането на тази правна рамка с цел ефективна борба с незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов (ННН риболов).

Средносрочни приоритети

- Предприемане на необходимите мерки за постигането на устойчиво рибарство в Черно море в контекста както на двустранни, така и на многостранни рамки, въз основа на екосистемен подход към управлението на рибарството;
- Засилване на научното и техническото сътрудничество на регионално и двустранно равнище с оглед гарантиране на капацитета за наблюдение на рибарските дейности, събирането на данни, изследванията в морето, с оглед на подобряването на оценката на състоянието на рибните запаси и на взаимодействието на рибарството с морската среда;
- Използване на възможностите за техническа помощ за наблюдение на рибарството, по-нататъшното развитие на контрола и надзора в подкрепа на работата на центъра за наблюдение на рибарството и на системата за електронно наблюдение на риболовните кораби;
- Предприемане на необходимите мерки за гарантиране на правилното прилагане на правната рамка, която ще обхваща риболова и свързаните с риболов дейности на флота на Грузия за далечно плаване, включително инструменти за наблюдение, контрол и надзор на тези дейности, с цел ефективно справяне с ННН риболов;
- Активно подпомагане на изпълнението на общата морска програма за Черно море и идентифицирането на рентабилни проекти;
- Подобряване на условията за развитие на рибарството и аквакултурите от малък мащаб, усъвършенстване на събирането на данни, подобряване на достъпа до местните пазари и веригата за доставки, подобряване на стандартите за безопасност на храните за продуктите от риболов и аквакултурите и насърчаване на създаването на организации на производители.

6. *Свързаност, енергетика, околна среда, действия в областта на климата и гражданска защита*

Страните ще продължат по-нататъшното си сътрудничество по насърчаването на прилагането на достиженията на правото на ЕС във всички видове транспорт с цел подобряване на физическата свързаност, както и по свързаните с него стандарти и аспекти на регулиране и безопасност. Страните ще работят заедно за постигане на екологична и климатична устойчивост чрез насърчаване (също като част от усилията за възстановяване след пандемията от COVID-19) на модерна, позволяваща ефективно използване на ресурсите, чиста и кръгова икономика, водеща до екологизиране на икономиката и по-устойчиво използване на природните ресурси. Насърчаването и подкрепата на енергийната ефективност и използването на възобновяема енергия допълнително ще допринесе за намаляване на емисиите. Сътрудничеството във връзка с предотвратяването, подготвеността и реакцията при бедствия ще бъде допълнително засилено.

6.1 *Транспорт*

Средносрочни приоритети

- По-нататъшно прилагане на достиженията на правото на ЕС в областта на въздухоплаването с цел максимално възползване от Споразумението за общо авиационно пространство между ЕС и Грузия;
- Повишаване на безопасността на всички видове транспорт (въздушен, автомобилен, морски, железопътен);
- Оказване на подкрепа на Грузия при създаването на изчерпателна база данни за пътната безопасност, за да бъдат предоставени необходимите данни за текущото положение на пътната безопасност (данни за катастрофи/тежки наранявания), с цел повишаване на ефективността на действията, свързани с политиката;
- С оглед на важността на пътната безопасност предоставяне на допълнителна подкрепа на Грузия за хармонизиране на законодателството в областта на пътната безопасност с достиженията на правото на ЕС, включително управление на пътната безопасност и изграждане на капацитет;
- Подкрепа на реформирането на железопътния сектор на Грузия, което по-специално би могло да допринесе за по-устойчив транспорт чрез пренасочване на товарните превози от пътищата към железниците;

- По-нататъшно развитие на инфраструктурата, по-специално чрез изпълнение на проектите, включени в индикативния план за действие за инвестиции в ТЕН-Т в подкрепа на завършването на разширената основна мрежа ТЕН-Т в Грузия до 2030 г.; обмисляне на по-нататъшното развитие на свързващата роля на Черноморския басейн по отношение на свързаността;
- Оказване на подкрепа на Грузия при разработването на планове за устойчива градска мобилност и при дейности, насочени към повишаване на осведомеността на обществеността относно алтернативните варианти за градска мобилност (по отношение на използването на автомобили) с цел повишаване на достъпността, безопасността, ефективността и устойчивостта на обществения градски транспорт.

6.2 Сътрудничество в областта на енергетиката

Краткосрочни приоритети

- Гарантиране на изпълнението на ангажиментите като договаряща страна в Енергийната общност;
- Прилагане на съответното законодателство в областта на електроенергията, енергията от възобновяеми източници, енергийната ефективност, нефта, природния газ, енергийната статистика, проучването на въглеродороди, както и свързаните с енергетиката въпроси на околната среда, в съответствие с реда и условията, определени в протокола за присъединяване към Договора за енергийна общност и в Споразумението за асоцииране;
- Завършване и прилагане на институционалната рамка в областта на политиката за енергийна ефективност;
- Изготвяне на националния план в областта на енергетиката и климата и започване на изпълнението му.

Средносрочни приоритети

- Предприемане на стъпки за интегрирането на енергийния пазар на Грузия с този на ЕС и подобряване на енергийната сигурност и сближаването на правните уредби на Грузия чрез изпълнение на съответното приложимо законодателство на ЕС, включително вторичното законодателство, в съответствие с ангажиментите, поети в рамките на Енергийната общност;
- Осъществяване на сътрудничество за привличане на международна подкрепа за развитието на устойчива енергетика, включително от международни фондове за климата и други финансови инструменти;

- Подобряване на енергийната инфраструктурна мрежа и междусистемните връзки на Грузия, по-специално:
  - по отношение на електроенергията — насърчаване на трансграничната търговия и междусистемните връзки със съседните държави и подсилване на преносната мрежа на Грузия; допълнителна оценка на осъществимостта на проект за електропреносна линия в Черно море, както и на други проекти, обслужващи сигурността на енергийните доставки и цялостната енергийна сигурност в региона;
  - по отношение на природния газ — подкрепа за непрекъсната правилна експлоатация на главните газопроводи, включително частта от южния газов коридор на територията на Грузия, както и подкрепа/насърчаване на други проекти за транзит на газ и нефт от регионално значение, за да се гарантира транспортирането на енергийни ресурси от Каспийския регион към западните пазари, както и способстване за развитието на подземно съхранение, за да се подобри енергийната сигурност на Грузия, като се признава целта на ЕС за постигане на климатична неутралност до 2050 г.

6.3 Околна среда

Краткосрочни приоритети

- Укрепване на управлението в областта на околната среда, като се прилага в Грузия законодателство за оценки на въздействието върху околната среда и стратегически екологични оценки, като се приема и прилага законодателство в областта на екологичната отговорност, като се осигури публичен достъп до информация за околната среда и обществено участие в процеса на вземане на решения, като се привлекат за участие всички заинтересовани страни, както и като се включат въпросите на околната среда в други области на политиката и се подобри обменът на информация за околната среда в съответствие с принципите на Общата информационна система за околната среда (SEIS);
- Продължаване на прилагането на националната стратегия за управление на радиоактивните отпадъци;
- Осигуряване на устойчиво използване на водните ресурси чрез приемане и започване на прилагането на Закона за управление на водите;

- Прилагане на новия Кодекс за горите и приемане на вторично законодателство; създаване на икономически жизнеспособен държавен орган за управление на горите; финализиране на националната инвентаризация на горите и поддържане на базата данни;
- Изпълнение на третата Национална програма за действие за околната среда на Грузия (2017—2021 г.) съгласно времевата рамка, заложена в нея;
- Изпълнение на четвъртата Национална програма за действие за околната среда на Грузия, включително петгодишната програма за водите, която обхваща както стратегически подходи, така и план за действие;
- Прилагане на националната стратегия за управление на отпадъците и мерките, предвидени в плана за действие за 2016—2020 г., и последващите го планове;
- Гарантиране на правилна оценка на оперативните разходи за съоръженията за управление на отпадъците и установяване на правилна тарифна система за тяхното оползотворяване.

Средносрочни приоритети

- Използване на икономическия потенциал на екологосъобразната и кръгова икономика и разработване на всеобхватни политики за екосъобразен растеж във всички съответни сектори, например чрез разглеждане на екосъобразния имидж на Грузия като конкурентно предимство, чрез включване на принципите на кръговата икономика в националната система за управление на отпадъците и т.н.;
- По-нататъшно сближаване на законодателството на Грузия с достиженията на правото на ЕС и прилагане на разпоредбите на директивите и регламентите на ЕС, както е предвидено в съответните приложения към Споразумението за асоцииране;
- Приемане и въвеждане на мерки за намаляване на замърсяването на водите и въздуха и за опазване на биологичното разнообразие, включително в Черно море;

- Приемане на грузинския Закон за биологичното разнообразие и разработване на вторичното законодателство, наред с другото, за да се осигури солидна правна основа за създаването и управлението на обектите от мрежата Emerald, биосферните резервати, както и за националния червен списък със застрашените видове. Управлението на защитените територии следва да бъде допълнително засилено и адекватно финансирано от публичния бюджет;
- По-нататъшно развитие на мрежа за наблюдение на качеството на въздуха в ключови общини и най-замърсените райони. Приемане на мерки за предотвратяване и контрол на замърсяването в най-замърсените райони (планове за качество на въздуха). Приемане и прилагане на Закона за емисиите от промишлеността;
- Гарантиране на правилна оценка на оперативните разходи за съоръженията за управление на водите и разработване на правилни икономически инструменти за тяхното оползотворяване;
- Изготвяне на пътна карта за ратифицирането и прилагането на многостранните споразумения в областта на околната среда, включително, наред с другото, на Конвенцията на ИКЕ на ООН за опазване и използване на трансграничните водни течения и международните езера, Протоколите към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Протокол за намаляване на подкиселяването, еутрофикацията и тропосферния озон, Протокол за устойчивите органични замърсители и Протокол за тежките метали) и Конвенцията на ООН за трансграничните въздействия на промишлените аварии. По-нататъшна подготовка за присъединяване като страна по Конвенцията от Еспо и Протокола към нея за стратегическа екологична оценка.

6.4 Изменение на климата

Краткосрочни приоритети

- Привеждане в действие на Съвета по изменение на климата за координиране на политиката в областта на изменението на климата в Грузия;
- Финализиране и приемане от Грузия на стратегия за развитие до средата на века с ниски емисии на парникови газове;
- Изготвяне и приемане на национален план за адаптацията;

- Започване на прилагането на новия национално определен принос в съответствие с Парижкото споразумение относно изменението на климата;
- Гарантиране, че мерките за възстановяване от COVID-19 включват усилия за по-екологосъобразна икономика и не излагат на риск целите в областта на околната среда и климата.

Средносрочни приоритети

- Сближаване на законодателството на Грузия с достиженията на правото на ЕС и международните инструменти, както е предвидено в Споразумението за асоцииране съгласно съответните приложения към него;
- Подкрепа на навременното изпълнение на ангажиментите на Грузия по отношение на ангажиментите за действия в областта на климата в рамките на Енергийната общност;
- Интегриране на действията в областта на климата в секторните политики и мерки и укрепване на капацитета на различните органи за изпълнение на действията в областта на климата в различните сектори;
- Укрепване на рамката на Грузия за прозрачност на действията в областта на климата, по-специално чрез стабилна национална система за мониторинг и докладване на политиките и мерките в областта на климата и на емисиите на парникови газове в съответствие с Наръчника от Катовице към Парижкото споразумение.

6.5 Гражданска защита

Краткосрочни приоритети

- В допълнение към административната договореност, подписана през юли 2018 г., проучване на начини за по-нататъшно определяне на най-подходящите елементи на сътрудничество във връзка с рисковия профил, правната и организационната уредба на Грузия като част от регионалния подход на ЕС.

Средносрочни приоритети

- Осигуряване на ефективна 24-часова комуникация, включително обмен на ранни предупреждения и информация относно извънредни ситуации с големи мащаби, засягащи ЕС и Грузия, както и трети държави, в които страните участват в реагиране при бедствия;

- Улесняване на оказването на взаимопомощ на регионално равнище в случай на тежки извънредни ситуации, когато е уместно и при условие че са налични достатъчно ресурси;
- Насърчаване на прилагането на насоките на ЕС относно подкрепата от приемащата държава; насърчаване на ефективна междуинституционална координация и междусекторни връзки за улесняване на международната помощ при операции за реагиране при бедствия; по-нататъшно укрепване на способностите за получаване и предоставяне на международна помощ;
- Подобряване на знанията за рисковете от бедствия чрез засилване на сътрудничеството по отношение на достъпа до данни и тяхната съпоставимост;
- Насърчаване на интегрирано управление на риска от бедствия въз основа на оценки на риска от множество опасности;

Подкрепа в зависимост от необходимостта на развитието и укрепването на системи за ранно предупреждение на национално равнище;

Улесняване на използването на Европейската система за информираност за наводнения по „Коперник“ (EFAS) и Европейската информационна система за горските пожари (EFFIS) от Грузия в сътрудничество със Съвместния изследователски център на Европейската комисия;

- Подобряване на превенцията и готовността при промишлени бедствия или природни бедствия със съпровождащи ги технологични аварии;
- Засилване на превенцията, готовността и реакцията при бедствия в съответствие с Рамката за намаляване на риска от бедствия от Сендай и Европейския зелен пакт чрез обмен на най-добри практики, провеждане на съвместни обучения, учения, проучвателни посещения, работни семинари и срещи за споделяне на практически опит от операции в контекста на реални извънредни ситуации или при учения. Споделяне на добри практики за интегриране на сценарии, свързани с изменението на климата, в оценката и планирането на риска.

7. *Мобилност и контакти между хората*

ЕС и Грузия също така ще останат съсредоточени върху участието и лидерството на младите хора посредством овластяване. Страните ще си сътрудничат допълнително, за да увеличат максимално ползите за Грузия от асоциирането ѝ към програмите „Хоризонт Европа“ и „Творческа Европа“ и допълнително ще насърчат вече активното ѝ участие в програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“, както и в други програми и инициативи за доброволчество, сътрудничество и обмен.

Страните ще насърчат стратегически подход към професионалното образование и обучение. Интегрираното териториално развитие в Грузия също ще бъде приоритет за сътрудничеството между ЕС и Грузия. И двете страни ще гарантират провеждането на дискусии, основани на познаване на фактите, с грузинските граждани относно възможностите и последиците от присъединяването на Грузия към ЕС чрез създаване на политика за младежта с цел създаване на устойчива екосистема за развитие на младежта.

7.1 *Изследователска дейност, развитие на технологиите и иновации*

Краткосрочни приоритети

- Приемане и прилагане на новата стратегия в областта на образованието и науката за периода 2022—2032 г. с участието на създатели на политиката, представители на академичните среди и научноизследователската общност, бизнеса и лидери на гражданското общество;
- Подкрепа за разработването и изпълнението на политика в областта на иновациите, включително преразглеждане на нормативната уредба и инфраструктурата за научни изследвания и иновации;
- Осигуряване на по-добра координация и взаимно допълване между ключовите заинтересовани страни (министерства и агенции); подобряване на трансфера на знания (чрез брокерска мрежа и благоприятен режим на правата върху интелектуалната собственост); стимулиране на съвместното създаване чрез центрове за компетентност; усъвършенстване на схемите за финансиране към нуждите на съвместни научни изследвания и иновации (НИИ); и подобряване на мобилността на човешките ресурси между научноизследователската общност и бизнеса;
- Присъединяване на Грузия към „Хоризонт Европа“.

Средносрочни приоритети

- Извличане на максимални ползи за Грузия от нейното асоцииране към програма „Хоризонт Европа“, за да се спомогне за повишаването на конкурентоспособността и икономическия растеж на държавата;
- Насърчаване на участието в програмата за научни изследвания и обучение на Евратом, допълваща „Хоризонт Европа“, в частност в областта на ядрената безопасност и радиационната защита въз основа на участие в състезателни процедури за представяне на предложения;
- Укрепване на човешките, материалните и институционалните ресурси с цел подобряване на капацитета за научни изследвания и иновации;
- Разработване на правилно функционираща информационна система в областта на научните изследвания и иновациите, чрез която да се намали фрагментацията (чрез създаване на центрове за НИИ) и приоритетите в областта на НИИ да бъдат приведени в съответствие с икономическите приоритети;
- Въвеждане на адекватно базово финансиране в подкрепа на публичните организации за научни изследвания и създаване на равнопоставени условия на конкуренция между тях;
- Създаване на благоприятни условия, насърчаващи и стимулиращи дружествата да инвестират в научни изследвания и иновации;
- Изпълнение на Стратегическата програма за научни изследвания и иновации за Черно море — функция за регионален дневен ред на Черноморското взаимодействие.

7.2 Образование, обучение и младеж

Средносрочни приоритети

- Осигуряване на правото на качествено образование за всички, включително хората в неравностойно положение; предприемане на по-нататъшни стъпки за насърчаване на приобщаващото образование и обучение;

- Стимулиране на стратегически подход към професионалното образование и обучение (ПОО) с цел системата за ПОО на Грузия да бъде приведена в съответствие с модернизиранието на структурите за ПОО на ЕС съгласно целите на процеса от Копенхаген и инструментите, свързани с него, и при зачитане на принципите за равни възможности;
- Насърчаване на активното участие на частния сектор в ПОО, за да се повиши неговата релевантност и ефективност и в крайна сметка да се подобри достъпа на частния сектор до квалифицирана работна ръка;
- Допълнително повишаване на качеството на образованието, равностойния достъп и устойчивост (в т.ч. ефективно финансиране за всички равнища на образование) и стимулиране на неформалното образование и обучението през целия живот;
- Насърчаване на активното участие на Грузия в програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“;
- Извършване на съвместна работа и обмен на информация с цел насърчаване на реформите на Грузия в системата на образованието и обучението и по-нататъшно интегриране в Европейското пространство за висше образование чрез повишаване на качеството на предоставянето на образование, модернизиранието на практиките на преподаване и обучение и насърчаване на развитието на умения за по-голяма пригодност за заетост и гражданско участие на висшистите;

По-нататъшно засилване на съвместните усилия за гарантиране на ефективно пълноценно осъществяване на Европейското училище за Източното партньорство в Грузия;

Насърчаване на стратегически подход към политиката за младежта чрез министерството на културата, младежта и спорта на Грузия и стимулиране на обмена и сътрудничеството в областта на неформалното образование за младежи и младежки работници, наред с другото чрез направлението за младежта на програма „Еразъм+“ с цел създаване на устойчива екосистема за развитие на младежта;

- Насърчаване на стратегически подход към младежка работа за по-ефективно справяне с предизвикателствата, пред които са изправени младежите, и за стимулиране на развитието на ключови компетентности и реализиране на потенциала на младежите.

7.3 Сътрудничество в областта на културата

- Насърчаване на прилагането на Конвенцията на ЮНЕСКО от 2005 г. за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване;
- Сътрудничество за развитието на приобщаваща културна политика в Грузия и опазването и придаването на по-голямо значение на културното и природното наследство, културния и творческия сектор с цел насърчаване на социално-икономическото развитие, приобщаването и ангажираността на гражданското общество;
- Насърчаване на участието на грузински културни дейци и аудио-визуални оператори в програми за сътрудничество в областта на културата и в аудио-визуалната област, включително в програма „Творческа Европа“;
- Насърчаване на межкултурния диалог и развитието на демократична култура чрез младежка работа;
- Насърчаване на мобилността на хората на изкуството;
- Сътрудничество за развитието на политиката в областта на спорта в Грузия чрез обмен на най-добри практики. Насърчаване на участието на заинтересовани страни от грузинска страна в спортни дейности по програма „Еразъм“, както и в други инициативи, като Европейската седмица на спорта отвъд граници и наградите #BeActive;
- Обмен на добри практики в областта на борбата със заплахите в спорта, като насилието в спорта, всякакъв вид дискриминация, манипулации на спортни състезания и допинг;
- Допълнително насърчаване на равенството между половете в спорта, развитието на спортната етика, както и принципите на социално приобщаване и добро управление.

7.4 Сътрудничество в аудио-визуалната област и в областта на медиите

Средносрочни приоритети

- Дейности за засилване на независимостта и професионализма на медиите в съответствие с приложимите европейски стандарти и сближаване на законодателството в аудио-визуалната област с достиженията на правото на ЕС, както е предвидено в Споразумението за асоцииране, наред с другото чрез обмен на становища относно аудио-визуалната политика, приложимите международни стандарти, включително сътрудничество в борбата с подбудителството към омраза, расизма и ксенофобията;
- Обмен на най-добри практики по отношение на свободата на медиите, медийния плюрализъм, декриминализирането на клеветата, защитата на журналистическите източници и аспектите на културно многообразие в медиите чрез редовен диалог; Укрепване на капацитета и независимостта на регулаторните органи/институции в областта на медиите.

7.5 Регионално развитие и регионално сътрудничество

Краткосрочни приоритети

- Успешно приключване на изпълнението на програмата за регионално развитие на Грузия за периода 2018—2021 г., включително чрез създаването на ефективни механизми за междуинституционална координация и партньорство между националните и поднационалните органи;
- Успешно изпълнение на пилотната програма за интегрирано регионално развитие (ППИРР) за периода 2020—2022 г., насочена към „фокусни региони“ на ЕС, включително потенциалните инвестиции в области като иновациите и МСП, с оглед създаването на нови „центрове на тежестта“ в Грузия;
- Постигане на напредък в работата по регионалната задача за интелигентна специализация, включително чрез обучение и изграждане на капацитет за заинтересованите страни;
- Определяне на по-нататъшни стъпки за бъдещо постепенно въвеждане на методологията и класификацията по NUTS на ЕС в Грузия;

- Активно участие в разработването на програмата по Interreg NEXT „Черноморски басейн 2021—2027 г.“ за справяне с рисковете от изменението на климата, причинените от човека бедствия и природните бедствия, както и засилване на сътрудничеството при опазването на природното наследство и биологичното разнообразие; Повишаване на капацитета на необходимите структури за управление и контрол.

Средносрочни приоритети

- По-нататъшна подкрепа за органите с цел засилване на партньорствата между националните и поднационалните администрации, полагане на усилия за изграждане на капацитет и други инструменти за регионално развитие, като същевременно се прилагат ефективно ППИРР за периода 2020—2022 г. и следващата програма или програми, както и Стратегията за децентрализация на Грузия за периода 2020—2025 г.;
- Подкрепа за интегрирани, многостранни действия за териториалното развитие на Грузия, например в областта на териториалното устройство, управлението на водите и отпадъците, пътната, електроенергийната и други основни инфраструктури, диверсификацията на икономиката в селските райони, туризма и стопанската дейност, образователната инфраструктура и съоръжения, изоставените промишлени зони, енергийната ефективност, социалното активиране и ангажираност;
- Подобряване на институционалните договорености и изграждане на адекватен капацитет на национално/регионално/местно равнище за участие в програма Interreg NEXT „Черноморски басейн“ 2021—2027 г.“;
- Разработване и привеждане в действие на интелигентната специализация като основа за определяне на инвестиционните решения в областта на научните изследвания и иновациите с оглед увеличаване на потенциала за иновации на регионите и на цялата държава;
- Избиране на приоритетни области за икономическа трансформация въз основа на конкурентни предимства и приобщаващ диалог между местните власти, академичната общност, бизнеса и гражданското общество;
- Подкрепа на постепенното прилагане на методологията и класификацията по NUTS в националната статистическа система на Грузия.

7.6 Участие в агенции и програми на ЕС

Средносрочни приоритети

- Преглед на прилагането на Протокола относно участието в програми на ЕС въз основа на текущото участие на Грузия в определени програми на ЕС.

7.7 Обществени кампании и публичност

- Гарантиране на провеждането на дискусии, основани на познаване на фактите, включително с широката общественост и гражданите на Грузия, относно възможностите и последиците от сближаването на Грузия с ЕС, в т.ч. по Програмата за асоцииране, и по-конкретно ЗВЗСТ;
- Подобряване на комуникационните способности с цел повишаване на видимостта на ЕС, насърчаване на споделени ценности и обясняване на положителните въздействия на политическото асоцииране и икономическата интеграция с ЕС;
- Осигуряване на достатъчна видимост на всички проекти и програми на ЕС и на тяхното въздействие в съответствие с член 2.6 от приоритетите на Източното партньорство за периода след 2020 г. и действащите общи правила и насоки за комуникация и видимост на ЕС.